

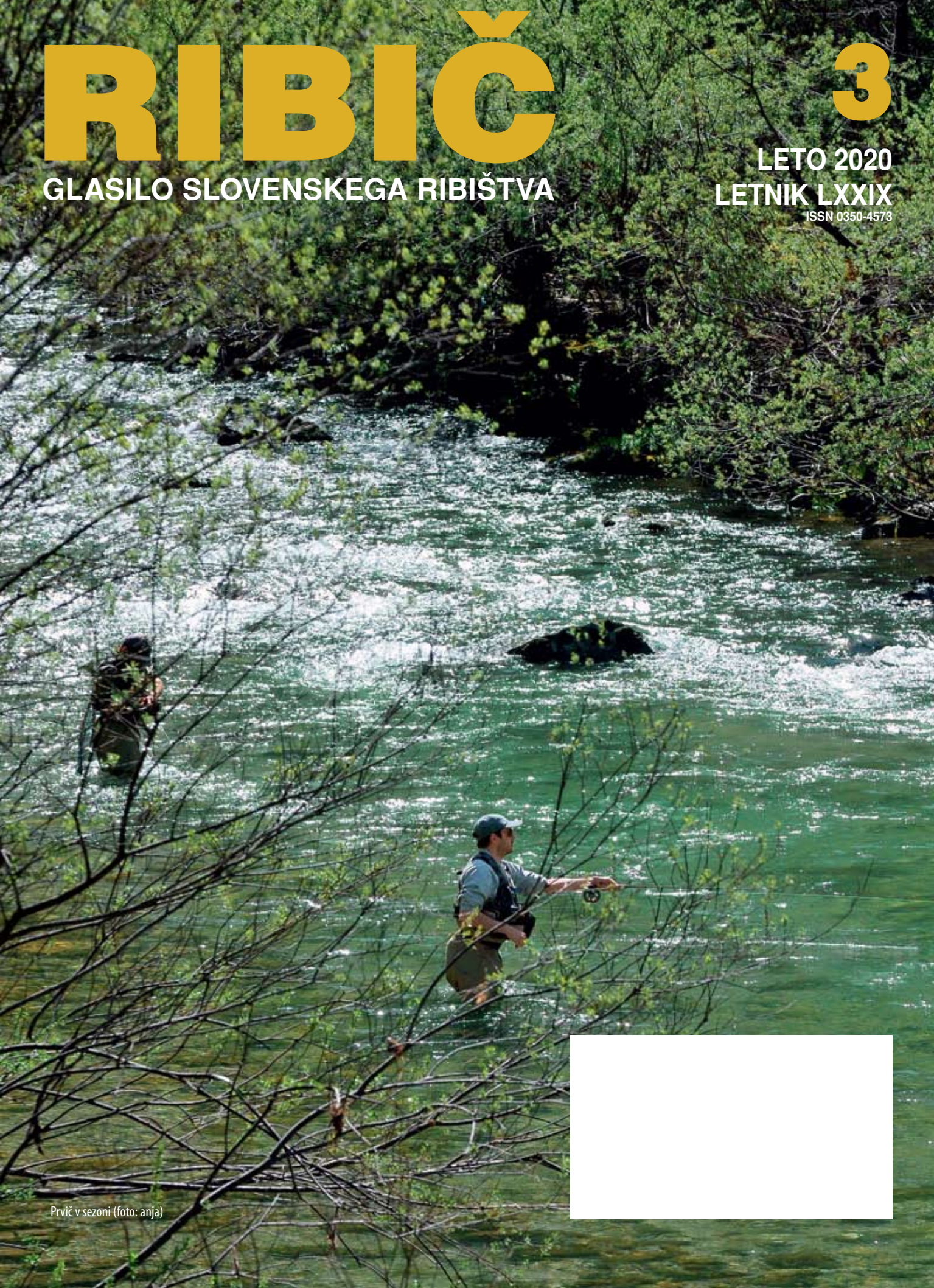
RIBIČ

3

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

LETO 2020
LETNIK LXXIX

ISSN 0350-4573

Prvič v sezoni (foto: anja)

Posvet s predsedniki

Novi ribiškogojitveni načrti, kormorani, sive čaplje, vidre, podnebne spremembe, usposabljanja ribičev in dan slovenskih ribičev. To so teme, o katerih so spregovorili na posvetu s predsedniki 23. 1. 2020 v Lukovici.

Posveta se je udeležilo zavidljivo število predsednikov in predstavnikov ribiških družin ter vabljeni: Matej Zagorc, vodja Sektorja za ribištvo, Rado Javornik, direktor javnega Zavoda, in sodelavci, Teo H. Oršanič, direktor ZRS-

naredili korak naprej in prvi rezultati so znani. Predsednik RZS je ribiške družine zopet pozval k sodelovanju z lovskimi družinami. Poleg kormoranov so predvsem na manjših vodotokih opazili čaplje in vidre.

Podnebne spremembe so tudi ena od težav, s katerimi se ribiči bojujejo vsak dan. Vsi poznamo težavo potočne postrovi in lipana. Peter Valič je predstavil svoje izsledke spreminjanja podnebnih razmer in vpliva na ribjo populacijo. Nazorno je prikazal krčenje ribjih salmonidnih ribjih pasov. Pomembno je, da namesto posegov v vodotoke začnemo ribam vračati njihov habitat. Na posvetu so spregovorili tudi o prihajajočih usposabljanjih in posvetih. RZS bo organizirala izobraževanje o vodenju RD in koristnih internetnih orodjih za vodenje, o vplivu in vlogi RD pri posegih v vodotoke, o podnebnih spremembah in drugo. Na koncu so spregovorili še o aktivnostih ob dnevu slovenskih ribičev in ob dnevu prehodnosti voda. Ob teh priložnostih lahko javnosti pokažemo svoje delo. Predsednik RZS in predsednik Komisije za delo z mladimi Marko Lipovž sta vesela, da se število mladih v ribiških družinah večja. Delo z mladimi je pomembno, konec koncev bodo naši otroci nadaljevali naše delo in širili dobro besedo o ribištvu.

*Besedilo in fotografije:
Nuška Božičnik*

Predsednik RZS je nagovoril zbrano množico.

SVN. Priprava novih ribiškogojitvenih načrtov je skoraj pri koncu. Predsednik Zavoda za ribištvo je povedal, da jih je enajst že pripravljenih na ministrstvu, druge pregledujejo. Njihov načrt je, da jih v naslednjih mesecih pregledajo večino. Dobro sodelujejo z ribiškimi družinami in Zavodom za varstvo narave. RGN, ki jih bodo pripravili, bodo tudi vsebinsko smiselne celote, ki bodo prijazni za uporabo. Predsednik RZS je poudaril, da niso izdelane inventarizacije voda, in da ne vemo, kaj imamo v svojih vodah. To bi bilo treba opraviti vsakih šest let, kot to velewa zakon. Predstavniki RD so pohvalili sodelovanje z Zavodom, izpostavili pa so mnoga vprašanja oz. polemike na odločitve Zavoda za varstvo narave. Direktor ZRSVN Teo H. Oršanič je odgovoril na vsa vprašanja glede mirnih con, gojitvenih voda, zavarovanjih vrst itn. V ribiških okoliših kormorani in drugi ribji plenilci ogrožajo ribjo populacijo. S petletno odločbo o plašenju in odvzemu osebkov so

Posveta se je udeležilo veliko število predsednikov in predstavnikov ribiških družin. Vabilu so se prijazno odzvali tudi Matej Zagorc, vodja Sektorja za ribištvo, Rado Javornik, direktor javnega Zavoda, in sodelavci, Teo H. Oršanič, direktor ZRSVN.

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja
Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen števil 1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
Odgovorna urednica:
Nuška Božičnik

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

Člani:
Egon Dolenc, Drago Ornik,
Boštjan P. Zagožen, Peter Weibl

ČASOPISNI SVET:

Člana:
dr. Jože Ocvirk,
dr. Božidar Voljč

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.000 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

AKTUALNO

Posvet s predsedniki	
Nuška Božičnik	42
Svetovni dan prehodnosti voda za ribe – World Fish Migration Day	
Borut Jerše	44
Predstavitev na sejmu Alpe-Adria 2020	
Borut Jerše	44
Negativen vpliv podnebnih sprememb na ribje populacije je občuten širom Evrope	
Mag. Igor Miličič	45
Svetovna konferenca o športnem ribištvo – World Recreational Fisheries Conference	
Borut Jerše	45

OHRANIMO NARAVO

Boštanjsko jezero	
Milan Štraus	46

RIBIŠTVO

Ribe selivke Podonavja	
E. Horvat., B. Cokan., P. Pengal, Zavod za ihtiološke in ekološke raziskave REVIVO	50
Osnove načrtovanja vzrejnih bazenov	
Danijel Gospić	53

SVETOVNA PRVENSTVA

Svetovno prvenstvo v lovu rib s plovcem 2019	
Avogust Prelog	56

PREDSTAVITEV RIBIŠKIH DRUŽIN

Ribiška družina Bled	
Nuška Božičnik	57

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN

Urejanje Trojiškega jezera	
Marjan Toš	59
Leto po ujmi	
Jože Smolej	60
Društveno sodelovanje med tajniki ribiških družin	
Dr. Tomaž Lavrič	61
V beltinskem parku uredili ribnik	
Jože Žerdin	62

ZNANJE IN IZKUŠNJE

Vabe domače izdelave (1. del)	
Boris Dajčman	63

REPORTAŽA

V tretje gre rado	
Krištof Cuderman	66

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

Tveganje	
Lenart Levičar Bahtijari	68

RAZVEDRILO

Sudoku	
	71

RIBIČI PIŠEJO

Matej Kalamar v soboški Kamenšnici ujel 13-kilogramskega krapa	
Jože Žerdin	72
Bobri na Plitvici naredili jez iz koruzne slame	
Ludvik Kramberger	72

MLADI RIBIČ

Igrica je oživela	
Andrej Janc	74
Igrica je oživela	
Nuška Božičnik	74

MUHARSKI KOTIČEK

Klinkhåmer – eden in edini	
Tomaž Modic	76

V SPOMIN

Stanko Korošec	
Jernej Janžič	78

RIBIČI KUHAJO

File tolstolobika na zelenjavni posteljici in kulebjaka	
Borut Jerše	79

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu. Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

Svetovni dan prehodnosti voda za ribe – World Fish Migration Day

16. maja 2020 bo Svetovni dan prehodnosti voda za ribe (World Fish Migration Day), katerega namen je izboljšati razumevanje javnosti o pomenu selitve rib in o potrebi po zdravih rekah, saj smo ljudje življenjsko odvisni od obeh. Vsaki dve leti ga organizira World Fish Migration Foundation. Opozoriti želijo, da se je treba težave lotiti globalno in celovito. Avtorji pobude želijo aktivirati in pritegniti k sodelovanju širši krog organizacij in državljanov po vsem svetu. Organizacije spodbujajo, naj v svojih okoljih organizirajo dogodke, s katerimi bi opozarjali na neločljivo povezanost usode rib, rek in ljudi. Dogodki so namenjeni tako ribičem, ljubiteljem narave kot tudi najširšemu krogu ljudi. Cilj lokalnih dogodkov je, da ljudem v njihovem okolju omogočijo spoznati življenjski pomen proste selitve rib pri

opravljanju njihovih življenjskih funkcij. Pritegniti želijo več kot 2.000 različnih organizacij po vsem svetu. Dogodki, ki jih organizirajo, so:

- čiščenje akcije rek; čiščenje je povezano s pogovorom o pomenu zdravih voda in možnosti selitve rib,
- dogodki za otroke, predavanja, predstave, risanje, igre ob vodi,
- prikazovanje dokumentarnih filmov na temo varstvo voda in narave,
- slikarska tekmovanja na temo voda,
- organizacija monitoringa rek in rib za družine,
- predstavitev novih knjig na temo naravovarstva, varovanja voda in rib, mokrišč, renaturacij rek,
- predstavitev uspešnih projektov na temo selitev rib, kot so ribje steze,
- seminarji, konference, pogovori v osnovnih in srednjih šolah, univerzah, javnih dvorinah, ribiških društvih, ribiških zvezah,
- organizacije ogledov renaturacij voda, uspešnih ribjih stez za šolske skupine in družine,

- odstranjevanje nefunkcionalnih pregrad na rekah,
- festivali, koncerti, dogodki na prostem, ribiški pikniki,
- članki, posebne priloge v časopisih, oddaje na radiu in televiziji,
- drugi dogodki v muzejih, ribiški sejmi, ribja kulinarika.

Organizatorji so prejeli prijave že za 170 dogodkov, kar je več kot pred dvema letoma. Prijavljajo se nacionalne in regijske ribiške organizacije, ribiški klubi, nevladne organizacije, strokovne institucije in tudi drugi. Dogodki, z enakim sporočilom po vsem svetu, se bodo glede na časovne razlike začeli na Novi Zelandiji in končali na Havajih.

Stanje na področju prehodnosti voda za vodne organizme je zaskrbljujoče tudi pri nas. Dobro delujoče ribje steze bi žal lahko prešteli na prste obeh rok. Tudi stanje duha na področju politike in elektrogospodarstva je slabo. Tudi v Sloveniji načrtujemo obeležitev svetovnega dneva prehodnosti voda za ribe, o čemer vas bomo seznanili.

Borut Jerše

Predstavitev na sejmu Alpe-Adria 2020

Slovenski sladkovodni in morski ribiči smo se predstavili tudi na letošnjem sejmu Alpe-Adria, ki je potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od 29. januarja do 1. februarja. Na skupni razstavnici stojnici pod nazivom Športni ribolov na rekah, jezerih in v morju v Sloveniji smo se predstavili: Ribiška zveza Slovenije, Zavod za ribištvo Slovenije in Zveza za športni ribolov na morju Slovenije.

Ribiška zveza Slovenije je predstavila obiskovalcem vsa področja svoje dejavnosti ter jih povabila, naj se nam pridružijo in postanejo člani naše organizacije. Obiskovalcem smo ponudili naše publikacije, preko katerih predstavljamo naše delo in športni ribolov na rekah in jezerih Slovenije, glasilo Ribič ter prospekte nekaterih ribiških družin. Na razstavnem paviljonu smo bili ves čas sejma prisotni tudi predstavniki RZS za vse dodatne informacije. Za obiskovalce smo pripravili tudi pokušnjo več vrst namazov iz prekajenih postrvi, krapa in soma, ki jih je pripravil Gojko Škorič. Obiskovalcem smo predstavili tudi prospekt z nekaj zanimivimi recepti za pripravo jedi iz krapov.

Zavod za ribištvo Slovenije se je predstavil s svojim strokovnim delom na področju upravljanja s slovenskimi domorodnimi ribjimi vrstami v celinskih vodah, s poudarkom na primorski

podusti. Prikazali so tudi zanimiv film o vzreji sulcev.

Zveza za športni ribolov na morju Slovenije je predstavila možnosti športnega ribolova v Sloveniji na morju ter dejavno

Obiskovalci se radi ustavijo ob naši stojnici.

sti zveze. Tudi oni so se osredotočili na vabilo obiskovalcem, da se jim pridružijo in postanejo člani njihove organizacije. Obiskovalcem so ponudili tudi pokušnjo več vrst specialitet iz morskih rib, bakalarja in slanin inčunov.

Obisk sejma je bil tudi letos dober, celo večji kot lani. Razstavnici paviljon je obiskalo veliko novinarjev, ki poročajo o športnem ribolovu na morju in v sladkih vodah, in turističnih novinarjev. Posebno zanimiva kategorija obiskovalcev so bili mladi, ki jih je bilo tudi letos med obiskovalci veliko tako iz osnovnih kot srednjih šol. V prihodnje bi prav mladim obiskovalcem veljalo nameniti še več pozornosti in zanje pripraviti posebne aktivnosti in informacije, predvsem konkretne odgovore na različna njihova vprašanja. Podobno kot smo to uspešno pripravili pred leti na sejmu Ribolov v Gornji Radgoni.

Besedilo in fotografije: Borut Jerše

Negativen vpliv podnebnih sprememb na ribje populacije je občuten širom Evrope

Ob izrazitih spremembah ustaljenih vremenskih vzorcev se vse več ljudi zaveda, da živimo v času podnebnih sprememb z izrazitim vplivom na naše okolje. Športni ribiči kot del družbe, ki ji je mar za zdravo naravno okolje, opažamo, da se spremembe vremena odražajo na populacijah ribjih vrst, s katerimi upravljamo skladno z našimi koncesijskimi pogodbami. Poznamo primer, ko so potočne postrvi postale črne, ter poginov mnogih postrvi v slovenskih in drugih evropskih vodotokih. Kaj je točno vzrok temu, še ne vemo; zgolj domnevamo lahko, da gre za povezavo z izrazitim višanjem povprečne temperature vode. Ena bolj zaskrbljujočih napovedi glede vse večje ogroženosti ribjih populacij prihaja iz Švice. Zaradi izrazitega pregrevanja vode na reki Ren pod Bodenskim jezerom je zelo ogrožena populacija lipana, ki je v tistem delu reke prevladujoča ribja vrsta. Prvič se je množični pogin lipanov zaradi pregrevanja vode zgodil že leta 2003. Zaradi takih slabih izkušenj so bili švicarski ribiči v zadnjih dveh letih pripravljeni na ustrezne ukrepe. Ob velikem zavzemanju za medijsko pre-

poznavnost težave pregrevanja reke je ribičem uspelo motivirati precejšen del javnosti mesta Schaffhausen za pomoč pri izgradnji t.i. hladnih con (poglobitve tolmunov, zaščita brežin z nepresojnimi ponjavami ipd.). Uspeli so zaščititi 10.000 rib. To dejstvo je nedvomen uspeh ribičev, a so trendi rasti povprečnih poletnih temperatur v tem delu Švice zaskrbljujoči za prihodnost

populacije lipana na tamkajšnjem delu Rena. Zato bo letos Evropska ribiška zveza organizirala forum o posledicah podnebnih sprememb na ribje populacije za poslance parlamenta EU v Strasbourgu. Ali se nam bo poleg vseh tegob, ki pestijo naše ribe, pridružila še ena?

*Mag. Igor Miličič,
sekretar RZS*

Odrz negativnih podnebnih vplivov

Svetovna konferenca o športnem ribištvu – World Recreational Fisheries Conference

Od 28. junija do 2. julija letos bo v Rotterdamu na Nizozemskem potekala 9. Svetovna konferenca o športnem ribištvu, World Recreational Fisheries Conference. Konferenco, ki jo organizirajo vsaka tri leta v drugi državi, bo letos gostila Nizozemska ribiška zveza – Royal Dutch Angling Association. Po šestih letih bo zopet v Evropi, zadnja je bila v Victoriji v Kanadi leta 2017, predzadnja pa leta 2014 v Campinasu v Braziliji.

To je edina tovrstna konferenca na svetu, osredotočena izključno na športno ribištvo. Na njej se srečajo znanstveniki, predstavniki ribiške stroke in organizacij, proizvajalci ribiške opreme in pribora ter ribiških medijev z vsega sveta, da bi izmenjali znanje in izkušnje na

vseh področjih, povezanih z ribami in športnim ribištvom.

Tema letošnje konference bo športno ribištvo v hitro spreminjajočem se svetu. Spreminja se svet, spreminjajo se ljudje. Smo priča hitre urbanizacije, podnebnih sprememb, čezmernega ribolova, povečanja števila invazivnih vrst rib, povečanemu zanimanju skrbi za prostoživeče živali, razpravam o tem, ali ribe čutijo, in drugim aktualnim temam, ki so povezane z ribištvom. Sektor športnega ribištva se bo moral soočiti z vsemi naštetimi izzivi

in na konferenci bo izjemna priložnost za predstavitve dognanj znanosti in izmenjavo izkušenj ter znanja na tem področju.

Borut Jerše

Boštanjško jezero

Gradnja hidroenergetskih objektov na spodnji Savi bo zaključena z Mokricami. Za njo pride na vrsto še srednja Sava. Ali gre pri tem za ne dovolj premišljeno izkoriščanje slovenskega vodnega potenciala težko komentiram. Menim pa, da bi lahko z bolj preudarno gradnjo omilili škodo na okolju in z bolj učinkovito rabo električne energije zmanjšali potrebe po gradnji novih hidroelektrarn.

Boštanjško jezero predstavlja drugo pretočno – rečno akumulacijo v nizu 6 načrtovanih in 5 zgrajenih hidroelektrarn na spodnji Savi. Dne 15. 11. 2002 je datum uradnega pričetka gradnje vodne in energetske infrastrukture, 5. 6. 2006 pa so zaključili dela ter pričeli s poskusnim obratovanjem hidroelektrarne.

Geografski, hidrološki, tehnični in energetski podatki

Boštanjško jezero je energetska akumulacija z naslednjimi geografskimi, hidrološkimi, tehničnimi in energetskimi podatki:

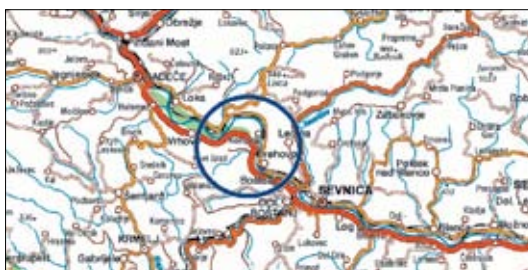
- makro lokacija akumulacije: Občina Radeče, Občina Sevnica;
- mikro lokacija akumulacije: Šentjur na Polju, Prapretno, Šmarčna, Breg, Kompolje, Orehovo, Boštanj;
- porečje: Donavsko – Sava s pritoki;
- pritoki akumulacijskega prostora: Prapreški potok (Rigehnov graben), Podvinski z Liškim potokom, Črni potok, Volčji graben, Kobiljski potok, Apneniški potok, Mišnik, Ledgonjski graben;
- površina povodja: 7.198 km²;
- dolžina zaježitve v sredinski osi (od HE Vrhovo do HE Boštanj): 8.300 m;
- povprečna širina zaježitve: 135 m
- površina zaježitve: 1,10 km²;
- prostornina zaježitve: 8.000.000 m³;
- koristna prostornina zaježitve: 1.167.000 m³;
- višina pregrade: 27 m;
- kota zaježitve elektrarne: 182,20 m.n.m.;
- srednji pretok: 193 m³/s;
- tip elektrarne: pretočna;
- število agregatov: 3;
- tip turbin: dvojna regulirana horizontalna cevna s Kaplanovim gonilnikom;
- nazivna moč elektrarne: 32,5 MW;
- nazivni pretok elektrarne: 500 m³/s;
- nazivni padec: 7,47 m;
- največja obratovalna denivelacija: 1 m;
- srednja letna proizvodnja: 109 GWh;
- število prelivnih polj: 5.

Namembnost in upravljanje ter vzdrževanje akumulacije

Hidroelektrarna Boštanj je sestavni del energetskega poslovnega sistema Hidroelektrarne na Spodnji Savi iz Brežic. Veljavnost koncesijskega akta je 50 let, vse podrobnosti o pogojih rabe vode reke Save za proizvodnjo električne energije in vzdrževanje vodne infrastrukture določa

Boštanjško jezero iz zraka (Atlas okolja).

Boštanjško jezero v prostoru Posavja (Geopedia).

Uredba o koncesiji za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, številka 21/94) in Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, številka 87/11, 25/14), v obravnavi pa je Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save. Mnenja lokalnih ribiških organizacij in Zavoda za ribištvo Slovenije na obravnavani akt mi ni uspelo nikjer zaslediti, se pa je dne 14. 3. 2019 na njega s pripombami odzvalo Društvo za preučevanje rib Slovenije.

Prednostna energetska raba akumulacije Boštanj je določena s predhodno navedenimi pravnimi akti. Se pa z njimi dopušča in predpisuje tudi druge namembnosti, ki bi jih po lastni presoji razvrstil takole:

- protipoplavna zaščita poselitvenega prostora, infrastrukture in kmetijskih zemljišč med Vrhovim ter Boštanjem;
- ohranjanje in bogatenje pestrosti ter

številčnosti prvotne in nove poselitve prostora z domorodnimi prostoživečimi živalmi ter rastlinami;

- rekreacijski poligon občanov in razvoj vodnih športov;
- podpora razvoju gostinstva in turizma Občine Radeče in Občine Sevnica, vključno z razvojem ribolovnega ter izletniškega turizma;
- raba vode za namakanje kmetijskih površin ob poglobljanju posledic podnebnih sprememb.

Seveda bo potrebno vsako namembnost akumulacije časovno in prostorsko natančno opredeliti, da ne bo prihajalo do okoljskih škod ter motenja že podeljenih vodnih pravic energetikom in ribičem ter ob tem omogočiti uveljavitev in razvoj dopustnih dejavnosti tudi še prihajajočim deležnikom.

Kakovost vode jezera in zasipavanje akumulacijskega prostora

Država je sprejela Uredbo o kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib (Uradni list RS, številka 46/02, 41/04), Pravilnik o določitvi odsekov površinskih voda, pomembnih za življenje sladkovodnih vrst rib (Uradni list RS, številka 28/05) in Pravilnik o imisijskem monitoringu kakovosti površinske vode za življenje sladkovodnih vrst rib (Uradni list RS, številka 71/02). Žal v aktualnem programu spremlja-

nja kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih rib Ministrstva za okolje in prostor spodnje Save nisem našel. Je pa dostopna vrsta podatkov o kemijskem in ekološkem stanju reke Save na območju HE Boštanj (ARSO), ki glede na čas (leto) meritev izkazujejo:

- ocena kemijskega stanja 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2018: dobro kemijsko stanje;
- ocena ekološkega stanja - biološki elementi kakovosti 2012, 2013: fitobentos in makrofiti: saprobnost dobro, trofičnost dobro;

reka z veliko transportno sposobnostjo. S padcem nosilne sposobnosti se grobi delci plavja usedajo predvsem na vtoku, finejši lebdeči neraztopljeni delci, vključno z onesnaževali industrijskega, kmetijskega in komunalnega izvora, pa se počasi naplavlajo znotraj celotnega akumulacijskega prostora. Skozi daljše časovno obdobje obseg naplavin ogrozi poplavno varnost in bistveno zmanjša energetska prostornina za proizvodnjo električne energije. V cilju upočasnitve tega procesa hidroenergetska stroka že ob urejanju celotnega akumulacij-

akumulacije se kljub vsem opisanim hidrotehničnim ukrepom in prestrezne funkcije HE Vrhovo že polni. Kolikšna je njegova današnja zaplavljenost, mi ni znano. Sodeč po zabeleženih hidroloških podatkih ocenjujem, da bo ta že v nekaj letih za energetike zaskrbljujoča. Zaskrbljujoča pa bo tudi za riboslovce in ribiče pri iskanju rešitev, kako omiliti škodo na ribah ob odstranjevanju usedline dna.

Ribe in ribištvo

Reka Sava je med Vrhovim in Boštanjem

Sava na območju Orehevega leta 2003, ko so pričeli z gradnjo vodne infrastrukture.

Tako so leta 2004 poglabljali dno in širili korito Save pred Boštanjem.

Leta 2005 je iz porušene gradbene jame pogledalo okostje hidroelektrarne v Boštanju.

Na Podvinskem potoku je s protiprodno pregrado prekinjena selitvena pot reofilnih in oligoreofilnih vrst rib.

bentoški (talni) nevretenčarji: saprobnost slabo, hidromorfološka spremenjenost slabo;

splošni fizikalno-kemijski elementi: BPK5 zelo dobro, nitrati dobro, celotni fosfor dobro, posebna onesnaževala zelo dobro;

- ocena ekološkega stanja - splošni fizikalno-kemijski elementi 2014, 2015: BPK5 zelo dobro, nitrati zelo dobro, celotni fosfor zmerno, posebna onesnaževala dobro;
- ocena ekološkega stanja 2018: zelo dobro ekološko stanje.

Sava z večjim delom pritokov je alpska

skega prostora na (hudourniških) pritokih pristopi k izgradnji visokih pregrad za prestrezanje in usedanje plavja. Boštansko jezero pri tem ni bil izjema. Pregrade so zgrajene, je pa njihova višina (Podvinski, Črni, Kobiljski potok, ...) trajno prekinila tradicionalne selitvene poti rib iz Save v pritoke in obratno. Menim, da bi lahko uporabili tudi druge znane in naravi prijaznejše projektantske rešitve. Še predvsem, ker se običajno na redno čiščenje zaplavnega prostora teh pregrad pozabi ali za to zmanjka finančnih sredstev v vreči nenasitnih potreb vzdrževanja vodne infrastrukture. Prostor boštanske

obojestransko zaprta. Brez funkcionalne ribje steze, vsi izlivni deli pritokov pa so gradbeno preoblikovani tako, da je njihova prehodnost za ribe onemogočena (poplavno dimenzionirane regulacije škatlastega in trapeznega profila, pokrita - cevna kanaliziranja izlivnih delov, neprehodne zaplavne pregrade, ...). Vzpostavljen je sistem hitrega in obsežnega spreminjanja biotičnih ter abiotičnih dejavnikov, ki bodo vplivali na spremembo biocenoz in s tem ihtiofavne znotraj celotnega akumulacijskega bazena. Od reofilnih in oligoreofilnih vrst rib bodo ostale le tiste z večjo hidrološko ter hidromorfološko

toleranco, druge pa bodo z vlaganjem in prisilno migracijo zamenjale limnofilne vrste. Za preučevanje teh procesov so nujne biološke raziskave. Na porečju slovenskega dela Save jih je bilo kar nekaj (vodni nevretenčarji, ribe, dvoživke, kačji pastirji, ...), izpostavil bom ihtiološke, katerih rezultati neposredno ali posredno zajemajo reko Savo v vplivnem območju Boštanjkega jezera:

- Selitvene poti podusti (*Chondrostoma nasus*) v reki Savi in Savinji v Sloveniji (1984, Zavod za ribištvo Ljubljana);

od Litije do sotočja Save in Savinje (2011, Zavod za ribištvo Slovenije).

Verodostojen vpogled v preteklo stanje prisotnih vrst in njivo številčnost v reki Savi pa je tudi nesrečni dogodek dne 14. 10. 2006, ko je v turbinski cevi Hidroelektrarne Boštanj poginilo okoli 7.000 kg rib.

V raziskavah in incidentu zabeležena prisotnost piškurjev ter rib:

- piškurji (*Petromyzontidae*): donavski potočni piškur (*Eudontomyzon vladkyovi*);
- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeočka

brama), androga (*Blicca bjoerkna*), pisanka (*Alburnoides bipunctatus*), zelenika (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), srebrni koreselj - babuška (*Carassius gibelio*), krap (*Cyprinus carpio*) – gojena oblika luskinar, veluluskinar in usnjar;

- činklje (*Cobitidae*): navadna nežica (*Cobitis elongatoides*), velika nežica (*Cobitis elongata*), zlata nežica (*Sabanejewia balcanica*);

- rečne babice (*Nemacheilidae*): rečna babica (*Barbatula barbatula*);

Gradnja naravnim procesom odtujenega cevne korita Apneniškega potoka.

Pod hidroelektrarno Vrhovo se začne zgornja voda Boštanjkega jezera.

Boštanjko jezero od blizu v Kompoljah.

Zajezena Sava na območju Orehevega.

- Ihtiološke raziskave reke Save od izliava Savinje do Jesenic na Dolenjskem (1985 - 1987, Zavod za ribištvo Ljubljana);

- Ocena stanja ribjih populacij, večjih vodnih nevretenčarjev in perifitona na vplivnem območju gradbene jame za HE Boštanj (2003, Zavod za ribištvo Slovenije);

- Ihtiološke raziskave Save od HE Vrhovo do JE Krško (2004, EBRA Ljubljana, Zavod za ribištvo Slovenije);

- Ihtiološki pregled na HE Boštanj in HE Blanca – Monitoring ribje steze HE Blanca (2010, Zavod za ribištvo Slovenije);

- Ihtiološke raziskave Save in pritokov

(*Rutilus rutilus*), platnica (*Rutilus pigus*), klen (*Squalius cephalus*), jez (*Leuciscus idus*), blistavec (*Telestes souffia*), pisanec (*Phoxinus phoxinus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), bolen (*Aspius aspius*), linj (*Tinca tinca*), podust (*Chondrostoma nasus*), globoček (*Gobio obtosirostris*), beloplavuti globoček (*Romanogobio vladkyovi*), pešeni globoček (*Romanogobio kesslerii*), zvezdogled (*Romanogobio uranoscopus*), psevdorasbora (*Pseudorasbora parva*), mrena (*Barbus barbus*), pohra (*Barbus balcanicus*), pezdirek (*Rhodeus amarus*), ogrica (*Vimba vimba*), ploščič (*Abramis*

- pravi somi (*Siluridae*): som (*Silurus glanis*);

- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);

- postrvi – lososi (*Salmonidae*): potočna postrv (*Salmo trutta m. fario*), šarenka – ameriška postrv (*Oncorhynchus mykiss*), sulec (*Hucho hucho*);

- lipani (*Thymallidae*): lipan (*Thymallus thymallus*) – prisotnost evidentirana v izlivnih delih nekaterih pritokov;

- trske (*Gadidae*): menek (*Lota lota*);

- pravi ostrži (*Percidae*): navadni ostrž (*Perca fluviatilis*), smuč (*Stizostedion lucioperca*), navadni okun (*Gymnocephalus cernua*), upiravec (*Zingel streber*);

- sončni ostriži (*Centrarchidae*): sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*).

Starejši zapisi za območje srednje in spodnje Save omenjajo še prisotnost kečige (*Acipenser ruthenus*), črnooke (*Abramis sapo*), kosolja (*Abramis ballerus*), smrkeža (*Gymnocephalus schraetzer*), čepa (*Zingel zingel*) in kaplja (*Cottus gobio*), ni pa njihova današnja prisotnost potrjena v predhodno navedenih ihtioloških raziskavah. Prav tako ni zapisov o rakah in školjkah v tem delu Save. Sem pa na sple-

komercialno zanimivih limnofilnih vrst rib). Seveda bo verodostojno oceno teh vplivov mogoče podati šele po ciljnih raziskavah:

- stanja vrst in populacij vodnih nevretenčarjev, piškurjev, rib, rakov, ... pod ter nad hidroelektrarno po vplivnem času (ekološki amplitudi) njenega obratovanja;
- sprememb fizikalnih in kemičnih parametrov vode (temperature, pasovne vsebnosti kisika, prosojnosti, ...) na

je pri večini njih življenjski prostor vezan na vodo, zgolj informativno navajam še prvotno prisotnost dvoživk na današnjem prostoru Boštanskega jezera: navadni močerad (*Salamandra salamandra*), hribski urh (*Bambina variegata*), zelena rega (*Hyla arborea*), navadna krastača (*Bufo bufo*), debeloglavka (*Rana ridibunda*), pisana žaba (*Rana lessonae*) in zelena žaba (*Rana esculenta*). Koliko od naštetih bo ostalo ali se novih vrst preselilo v ta močno spremenjeni biotop pa bodo pokazale bodoče biološke raziskave.

Jezero se konča na jezovni zgradbi hidroelektrarne v Boštanju.

Nekateri pomoli na akumulaciji niso lepi, še manj pa varni.

tu in po pripovedovanju športnih ribičev zasledil ulove srebrnega (*Hypophthalmichthys molitrix*) ter sivnega tolstolobika (*Hypophthalmichthys nobilis*). Podatek sicer ni verodostojen, je pa verjeten z migracijo teh kitajskih posebnosti iz katerega od višje ležečih umetnih jezer, kjer so jih še v prejšnjem stoletju množično naseljevali.

Predhodni podatki izkazujejo veliko pestrost rib prvotnega spodnjega toka reke Save. Izredno visoka pa je bila tudi njihova naseljenost. V Ihtiološki raziskavi Save od HE Vrhovo do JE Krško iz leta 2003 mag. Suzana Šumer in dr. Metka Povž navajata naseljenost rib na območju današnjega Boštanskega jezera (sektor I: 710 kg/ha in sektor II: 673 kg/ha) v povprečni teži 691,50 kg/ha, prevladovala pa je pisanka, klen, globoček, podust in mrena. Žal je v vseh teh raziskavah potrjena tudi prisotnost tujerodnih vrst rib (beli amur, psevdorazbora, srebrni koreselj, sončni ostriž, ...). Omilitveni ukrep je lahko samo njihova humana odstranitev (postopni odlov) in selektivna vlaganja izključno domorodnih vrst rib, kar bi morala biti odločitev vseh ribiških organizacij na porečju Save. V zaključku tega dela si dovolim opozoriti še na znano prisotnost vplivov obratovanja niza hidroelektrarn (prekinjene selitvene poti, porušena ravnovesja med ribami in njihovimi plenilci, spremembe vodnega režima, dvig temperature vode, ...) in delovanja nas ribičev (vlaganja pretežno

prehodu iz tekoče Save v zajezev in v sami zajeziti;

- vpliva stopnjevanja pregrevanja vode na celoten niz akumulacij;
- slojevitosti in sestave transportirane antropogene usedline dna v ojezeritvi.

Rezultati raziskav so sicer predvidljivi ter zgolj za netenje sporov med ribiči in energetiki povsem nepotrebni. Služiti morajo snovanju takšnih skupnih ukrepov (dviga kakovosti vode, vzpostavljanja selitvene prehodnosti Save in pritokov ter vzpostavljanja nadomestnih drstišč, ...), ki bodo dolgoročno omilili posledice gradnje ter obratovanja hidroelektrarne za vse prisotne vodne organizme, še predvsem pa za občutljivejše vrste reofilnih in oligoreofilnih rib.

Boštansko jezero je po Uredbi o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v RS (*Uradni list RS, številka 52/07*) v Spodnjemavskem ribiškem območju. Manjši del jezera (približno 48 ha) je v Radeškem ribiškem okolišju (Sava od viadukta pri Suhadolu do levega brega Črnega potoka pri izlivu nad Sevnico s pritoki, razen Savinje, Savinja od cestnega tretjega mostu v Zidanem mostu do izliva v Savo) v upravljanju Ribiške družine Radeče, večji del (približno 62 ha) pa v Mirenskem ribiškem okolišju (*Sava od izliva Črnega potoka – levi breg do izliva Blansčice – desni breg s pritoki; Mirna s pritoki*) v upravljanju Ribiške družine Sevnica.

V zaključku biološkega dela članka, ker

Razvoj ribolovnega turizma

Izgradnja hidroelektrarne Boštanj je, za ceno izgube nekaterih naravnih vrednot, prinesla lokalnemu prebivalstvu vrsto ugodnosti (večja prepoznavnost prostora, nova delovna mesta, izkoriščanje tehnološke in namakalne vode, izboljšana poplavna varnost, čiščenje odpadnih voda, izgradnja nove cestne, rekreacijske in športne infrastrukture, vključno z ribiško tekmovalno stezo, ...). Temu bo na jezeru sledil razvoj rekreacije in vodnih športov, v širšem prostoru jezera pa razvoj gostinstva ter izletniškega turizma. Kot bistveni segment tega bi izpostavil razvoj ribolovnega turizma. V tem okolju že imamo pet akumulacij, na šesto še čakamo. Na vsaki od njih pa bo toliko včlanjenih ribičev in ribičev turistov, kolikor bodo pri upravljanju (gospodarjenju) ter promociji ribolovne vode uspešne lokalne ribiške organizacije. Pri odpravljanju negativnih vplivov preteklih gradbenih posegov, izboljšanju pogojev naravne reprodukcije, selektivnemu vlaganju deficitarnih domorodnih reofilnih, oligoreofilnih in limnofilnih vrst rib pa sem prepričan, da jih bodo podprli tudi energetiki. In zakaj ne, če je lahko uspešen ribolov rezultat skupnih naporov pri zmanjševanju vplivov obratovanja energetskih objektov spodnje Save.

*Besedilo in fotografije:
Milan Štraus*

Na avtorjevo željo prispevek ni lektoriran.

Ribe selivke Podonavja

Na Zavodu za ihtiološke in ekološke raziskave REVIVO smo v letu 2019 začeli s terenskimi aktivnostmi v okviru projekta MEASURES (Upravljanje in obnavljanje vodnih ekoloških koridorjev za vrste rib selivk v donavskem porečju) na reki Muri in spodnji Savi.

Projekt je sestavljen iz več sklopov, saj se varstva **rib selivk** in njihovih habitatov loteva na več nivojih: vključuje terenske raziskave, preizkus različnih metod vzorčenja, pregled različnih upravljaljskih načrtov, pripravo predlogov za izboljšanje varstva rib selivk in njihovih habitatov v omenjenih dokumentih, delo z deležniki različnih nivojev in vlaganje kašikarjev (*Acipenser gueldenstaedtii*) in kečig (*A. ruthenus*) v reko Donavo z namenom okrepitve naravnih populacij. V seriji prispevkov želimo bralce Ribiča sproti ozaveščati o problematiki rib selivk in obveščati o poteku vzorčenj potencialno pomembnih habitatov za ribe selivke rib, zanimivih terenskih najdbah ter uspešnih akcijah ohranjanja donavskih jesetrovk (*Acipenseridae*) v Sloveniji in celotnem Podonavju. Pritoki Donave, ki so poleg Mure in spodnje Save vključeni v projekt, so Siret, Jiu, Mures, Drava (na Hrvaškem), Tisa, Vah in Mala Donava.

Donavsko porečje je območje, s katerega se vse celinske vode preko površinskih ali podtalnih tokov zbirajo v reki Donavi.

Migracije so ponavljajoče množične selitve živali med različnimi habitatmi, pri katerih se predvidljivo (časovno, prostorsko,...), zaradi različnih vzrokov (podnebje, hrana, varnost), seli večinski del populacij.

Kečiga (*Acipenser ruthenus* Linnaeus, 1758, vrsta) – jesetri (*Acipenser*, rod) – jesetrovke (*Acipenseridae*, družina) – jesetri (*Acipenseriformes*, red) – žarkoplavutarice (*Actinopterygii*, razred) – strunarji (*Chordata*, deblo) – živali (*Animalia*, kraljestvo)

Ribe selivke, kot so različne vrste jesetrovk, so dobri pokazatelji ekološkega stanja (**bioindikatorji**) naših vodnih teles. Donava s svojimi večjimi pritoki (tudi Muro in Savo) jesetrovkam že več kot 200 milijonov let nudi **življenjski prostor**, kjer se lahko drstijo, prehranjujejo in prezimujejo. V zadnjih desetletjih kljub vsem ohranitvenim ukrepom še vedno opažamo zmanjševanje številčnosti in celo izginjanje določenih vrst rib selivk v Podonavju.

V tem prispevku bomo predstavili, kate-

re vrste predstavljamo v projektu in kateri so razlogi, da je dandanes stanje vrst rib selivk (še vedno) zaskrbljujoče.

Bioindikatorji – vrste, ki kažejo na splošno stanje celotnega ekosistema ali na stanje določenih razmer, pomembnih za preživetje širokega spektra vrst v ekosistemu.

Habitati ali življenjski prostori so manjši ali večji deli ekosistemov, ki posameznim osebkom omogočajo ustrezne življenjske razmere za preživetje in razmnoževanje, vrsti pa obstoj.

Ribe selivke kot bioindikatorji rečnih ekosistemov

Večina rib celinskih voda v posameznih obdobjih življenja uporablja različne habitate, kjer so glede na sezono najprimernejše razmere za njihov razvoj, prehranjevanje, prezimovanje, drst ipd. Razdalje med habitatmi, ki jih naredijo ribe, da dosežejo npr. drstišča, so različne, zato ribe delimo na selivke na dolge razdalje (SDR), srednje (SSR) in kratke razdalje (SKR). Vse donavske jesetre, razen kečige, uvrščamo med SDR, saj na drst potujejo tudi več 1000 km gorovodno iz Črnega morja po Donavi in njenih večjih pritokih (**diadromne vrste**; Schmutz s sod., 2009), medtem ko kečigo in druge vrste, kot so podust (*Chondrostoma nasus*), platnica (*Rutilus virgo*) in ogrica (*Vimba vimba*) uvrščamo med SSR, saj med selitvijo znotraj vodotokov v eno smer naredijo do največ 300 km (**potamodromne vrste**; Selinger s sod., 2018). Za obe skupini velja, da je, zaradi večjih razdalj med habitatmi, število groženj oziroma človeških aktivnosti, ki negativno vplivajo nanje, toliko večje. Iz poznavanja številčnosti in starostne sestave populacij posamezne vrste lahko sklepamo, v katerem obdobju življenja se njihovo število najbolj zmanjša, kaj so morebitni razlogi za povečano smrtnost in kakšne posledice imajo izgube na celotno populacijo ter kateri habitatmi so tako degradirani, da ribam ne omogočajo več opravljanja vseh potrebnih življenjskih procesov (hranjenje, drst, prezimovanje ipd.). Hkrati podatki nudijo priložnost, da razumemo, kje je naš vpliv prevelik, ali je funkcija reke kot ekološkega koridorja še ohranjena in kje moramo zmanjšati aktivnosti, da bomo preprečili dokončno izumrtje

populacij in vrst. Z ukrepi za zaščito vrst rib selivk sočasno izboljšujemo razmere za življenje tudi drugih prisotnih **domorodnih vrst** organizmov.

Diadromne vrste – vrste rib, ki se selijo med celinskimi vodami, morji in oceani.

Potamodromne vrste – vrste rib, ki se selijo na krajše ali daljše razdalje znotraj celinskih voda.

Domorodna vrsta – vrsta ali nižji takson, ki živi na območju svoje naravne prejšnje ali sedanje običajne razširjenosti, četudi se na območju pojavlja le občasno. To velja za območja, ki jih je vrsta lahko dosegla sama bodisi s hojo, letenjem, prenosom z vodo ali vetrom ali drugimi načini razširjanja.

V Donavi in njenih pritokih živi šest oziroma le še pet domorodnih vrst jesetrovk, saj znanstveniki domnevajo, da je atlantski jeseter (*Acipenser sturio*) že izumrl. V porečju Donave lahko najdemo naslednje vrste: belugo (*Huso huso*), pastrugo (*Acipenser stellatus*), kašikarja (*A. gueldenstaedtii*), kečigo (*A. ruthenus*) in gladkega jesetra (*A. nudiiventris*). Vsem vrstam je skupno, da jih prištevamo k dolgoživim vrstam rib, ki pozno spolno dozori in se drstijo periodično na nekaj let. Vse našteje lastnosti, ob nizki številčnosti, zelo otežujejo upravljanje z njihovimi populacijami. Primer: samci kečig so spolno zreli po 4–5 letih oz. samice po 5–9, medtem ko beluga doseže spolno zrelost po 12. letu starosti in se drsti le na 4–7 let.

Drst jesetrovk poteka v hitrem toku ob prisotnosti relativno trdega substrata (grušč, prod, sprijeta glina in živa skala), da se lahko oplojene ikre z lepljivo zunanjo povrhnjico pritrjujejo na grob sediment med razpoke in špranje, kjer so varne pred plenilci. Izvaljene mladice z razvitimi usti se nato s tokom selijo do območij za odraščanje z dovolj hrane za nadaljnji razvoj in rast (Hont S., 2018). Raziskave različnih populacij jesetrovk kažejo, da ostajajo zveste svojim drstnim habitatom vse življenje. Za različne vrste ter reke z različnimi hidromorfološkimi značilnostmi se območja drsti razlikujejo, npr. globina lahko meri od

Kečiga (Stoyan Mihov, WWF Bulgaria)

Kašikar (Stoyan Mihov, WWF Bulgaria)

nekaj metrov (za kečigo) pa vse do 40 m (npr. za belugo). Dandanes uspešno drst jesetrovkam otežujejo spremenjeni rečni režimi, količina in tip sedimenta, ki ga nosi reka, ter povišana temperatura vode kot posledica delovanja hidroelektrarn, ki izpuste vod iz turbin ne prilagajajo naravnim nihanjem in onemogočajo prenos snovi in organizmov vzdolž reke. Za jezovi in pregradami se zadržuje sediment, ki pa ga je treba za plovbo in učinkovito izkoriščanje vodne energije aktivno odstranjevati za ohranjanje globine reke. Dolgotrajno zamuljevanje za jezo lahko ogrozi oskrbo s pitno vodo, hkrati pa pomanjkanje mulja pod jezo povzroča poglabljanje struge. Kot posledica zajezev na rečni ekosistem negativno vpliva tudi organsko in kemično onesnaženje voda. Vsi našteti posegi negativno vplivajo na ekološko stanje (kakovost) rek. Jezovi in hidroelektrarne so zabeleženi na skoraj vseh vodotokih porečja Donave, na žalost pa sploh nimamo podatkov o večini pregrad.

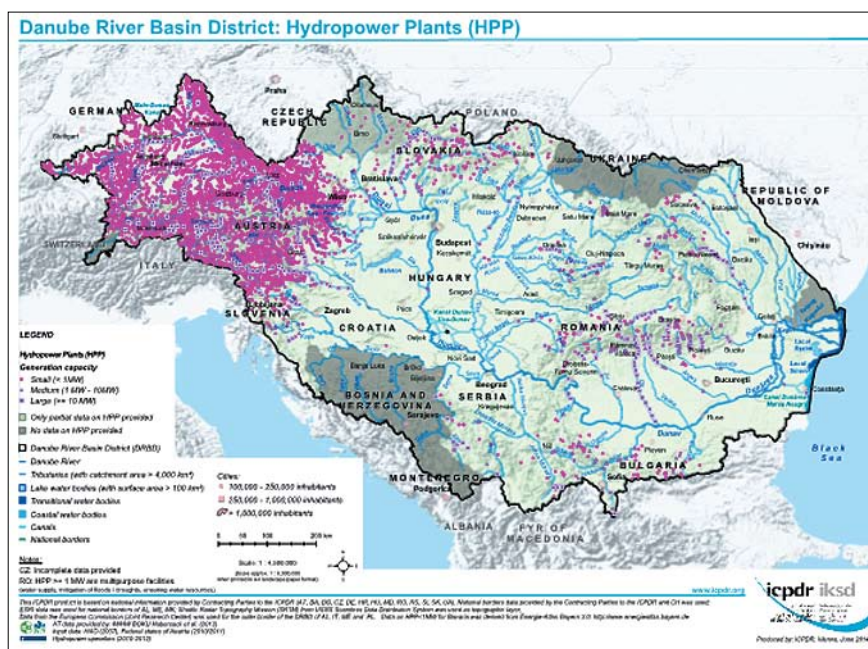
Predvsem zaradi hidroenergetskega izkoriščanja, plovbe in varstva pred poplavami ljudje spreminjamo in usmerjamo strugo in tok Donave ter njenih pritokov že od 16. stoletja, posledica česar je 80 % reguliranost rek na porečju. Trije največji jezovi, ki na Donavi popolnoma onemogočajo selitev ribam, vodnim organizmom in sedimentu, so **Železna vrata** (Iron Gate) I in II ter **Gabčikovo**, poleg njih pa so tudi številne druge pregrade (večinoma hidroelektrarne), ki prav tako onemogočajo prehajanje med gorvodnimi drstivnimi območji in drugimi dolvodnimi območji, ki jih organizmi potrebujejo za preživetje (Rogin, 2011). S podobnimi težavami se srečujejo ribe in drugi vodni organizmi na Muri in Savi, kjer številne hidroelektrarne brez delujočih in dovolj kakovostnih ribjih prehodov onemogočajo ribam selivkam, da bi v času drsti priplavale do ustreznih gorvodnih drstišč. Poleg tega zaradi regulacij obe reki tečeta znotraj glavnega korita in tako poplavne ravnice vrstam, ki se na njih drstijo, niso več dostopne. Večina poplavnih ravnin večjih rek je gosto poseljena in kmetijsko izkoriščena, zato je pridobitev novih "primernih" urbanih površin eden izmed glavnih razlogov za neskončno krčenje rečnih koridorjev in kanaliziranje rek Podonavja pa tudi drugih rek po svetu. Zaradi neupoštevanja potreb in delovanja poplavnih ravnin in ohranja-

nja meandrov ter drugih funkcionalnih elementov reke nastaja degradacija rečnih ekosistemov, kar vpliva na zmanjšanje ali popolno uničenje številnih populacij in vrst vodnih organizmov.

Pregrade in regulacije strug za potrebe proizvodnje energije, navigacije in protipoplavnih ukrepov vplivajo na vse rečne habitate, ki so pomembni v življenjskem ciklu jesetrovk in drugih rib selivk. Zaradi uravnavanja, čiščenja rečnega dna, spreminjanja rečnih režimov in drugih aktivnosti se struge rek na celotnem porečju Donave zasipajo in izginjajo.

Na zmanjšanje populacij jesetrovk zelo vplivajo tudi ilegalni lovci (krivolov), ki

Grožnja in skrb povzroča tudi (I) neprevidno ter nestrokovno razmnoževanje genetsko (preveč) sorodnih rib za namen vlaganja v reke, ki se izvaja kot del ohranitvenih ukrepov, (II) pa tudi vnos in križanje različnih ali tujerodnih vrst jesetrovk zaradi ekonomskih razlogov ter njihov pobeg ali namerno vlaganje v reke. Tudi na območju Slovenije, kot v drugih rekah Podonavja, je že bila najdena tujerodna vrsta jesetrovk, in sicer predvsem sibirski jeseter (*A. baerii*), ki je zanimiv predvsem za ribiče, saj hitro zraste (do 2 m), ima krajši razmnoževalni cikel v primerjavi z drugimi jesetrovkami, spada med manj občutljive vrste, ikre in meso pa so za vzgojitelje zelo donosne. Žal se lahko v naravi križa tudi z domorodnimi vrstami, kar z varstvenega vidika

številčnosti domorodnih vrst, preprečitev vnosa tujerodnih vrst, pa tudi vsak ukrep za izboljšanje habitatov.

Informacije o prisotnosti kečige v naših rekah so za nas izjemno pomembne. V preteklosti je bila prisotna v Muri, Dravi, Savi in Kolpi (Govedič s sod., 2018), zdaj pa jo tam le redko najdemo, saj nanjo posredno in neposredno zelo vplivajo vse spremembe habitatov, kot so: erozijske zaščite, kanaliziranja struge, pregrade itn., ki manjšajo raznolikost habitatov, pomembnih za

kakršnekoli podatke o najdbi katerega od jesetrov v Sloveniji ali pa se na nas obrnete z vprašanjem, na katerega vam bomo odgovorili v najkrajšem mogočem času: revivo@ozivimo.si.

Projekt MEASURES sofinancira Evropska unija (ESRR, IPA).

Literatura:

Govedič M. in T. Friedrich. 2018. First review of recent records of sturgeons and

their gonadal development. *Czech J. Anim. Sci.*, 63, 1–10.

Rogin R. E. 2011. Conservation and sustainable use of wild sturgeon populations of the NW Black Sea and Lower Danube River in Romania. Magistrsko delo, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim.

Schmutz S. in C. Trautwein. 2009. Ecological prioritisation of measures to restore river and habitat continuity in the DRBD, Annex 18 of the DRBM Plan - Developing a methodology and carrying out an ecological

Regulirana razvejanost Mure (Zavod REVIVO, 2019)

ribe, pa tudi druge organizme. Pregrade upočasnijo vodni tok in preprečujejo nastanek oziroma pojavljanje brzic, ki jih kečige potrebujejo za razmnoževanje (Lenhardt in sod., 2004), poleg tega pa jim preprečujejo nadaljnjo selitev v potencialno primernejša območja hitrejšega toka gorvodno, ker so večinoma neprehodne. Pregrade podobno vplivajo tudi na druge vrste, ki pa jih težje vzorčimo oz. najdemo, zato kečigo lahko uporabimo kot bioindikatorsko vrsto, preko katere (prisotnost/odsotnost, številčnost, starostna struktura) dobimo pomembne informacije o stanju reke.

Obe lastnosti, dolgoživost in selitve na daljše razdalje (SSR in SDR), sta razloga, da je pri varstvu in upravljanju s populacijami jesetrov potreben celosten ter dolgoročen načrt za celotno porečje.

Kaj bomo odkrili in kako bo potekalo vzorčenje prezimovališč, vam bomo sproti poročali v naslednjih številkah glasila Ribič ter na naši Facebook strani (Revivo). Hkrati vas vabimo, da nam posredujete

paddlefishes (Acipenseriformes) in the Danube River basin in Slovenia. (EN) Prvi pregled recentnih podatkov o jesetrovkah (Acipenseriformes) iz donavskega porečja Slovenije. *Natura Sloveniae*, Ljubljana 20(2): 5–16.

Hont S. 2018. Review & Completion of the Feasibility Study for the Improvement of Navigation along the Joint Danube Romanian - Bulgarian Sector & Complementary Studies "FASTDANUBE" - Preliminary Migratory Fish Habitat Assessment: "Preliminary Migratory Fish Habitat Assessment - field work results & Initial assessment of proposed options to improve navigation".

Lenhardt M., P. Cakic in J. Kolarevic. 2004. Influence of the HEPS Djerdap I and Djerdap II dam construction on catch of economically important fish species in the Danube River. *Ecology and physical fish habitat modifications in lakes*.

Linhartová Z., M. Havelka, M. Pšeniška in M. Flajšhans. 2018. Interspecific hybridization of sturgeon species affects differently

prioritisation of continuum restoration in the Danube River Basin to form part of the Danube River Basin District Management Plan. Dunaj, International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR), 14 str.

Seliger C. in R. Zeiringer. 2018. River Connectivity, Habitat Fragmentation and Related Restoration Measures. In: Schmutz S., Sendzimir J. (eds) *Riverine Ecosystem Management*. Aquatic Ecology Series, vol 8.

Vir slik:

ICPDR, 2014. Danube River Basin District: Hydropower Plants (HPP). Internetni vir: https://www.icpdr.org/main/sites/default/files/nodes/documents/map_hydropower_june_2014.pdf [ogled strani: 10. 1. 2020].

E. Horvat., B. Cokan., P. Pengal, Zavod za ihtiološke in ekološke raziskave REVIVO.

Osnove načrtovanja vzrejnih bazenov

V akvakulturi Slovenije prevladujejo salmonidi, ki jih gojimo v pretočnih bazenih (kletke in zemeljski ribniki niso tema članka). Načrtovanje bazenov je enako zahtevno pri konvencionalni akvakulturi kot pri recirkulacijah, s tem da pri recirkulacijah načrtovanje bazenov bistveno bolj vpliva na višino investicije in višino obratovalnih stroškov, kar je pri (finančno tveganih) naložbah v recirkulacije mnogokrat usodnega pomena. Teoretske in praktične osnove načrtovanja in delovanja bazenov so dobro znane že desetletja in ne vzbujajo veliko pozornosti. Pri razvoju novih tehnologij namenjamo velik pomen tehnologiji, ki pospešuje razvoj akvakulture, hkrati pa pozabljamo, da je načrtovanje bazenov postalo bistveno pomembnejše kot v preteklosti. Številne konvencionalne ribogojnice zaradi podnebnih sprememb potrebujejo prilagoditve in nadgradnje, ki pa so tesno povezane s tehnično zasnovo bazenov. Nepravilno načrtovan bazen je napaka, ki jo je zelo težko odpraviti (ali je ni mogoče), zato pri projektiranju recirkulacij največ pozornosti namenjamo velikosti, obliki in številu bazenov. Drugi segmenti, ki delujejo bolj celovito, pa so samo nadgradnja ali podaljšek prvega koraka.

Za razumevanje članka je potrebno osnovno teoretično in praktično znanje o vzrejnih bazenih, zato smo članek napisali kot diskusijo s poudarkom na ključne vidike. Vse številke so zelo okvirne in izhajajo iz prakse, nimajo akademskega pomena. Problematiko smo opisali na primeru vzreje salmonidov, čeprav se določila načrtovanja bazenov bistveno ne razlikujejo pri drugih vrstah rib. Poglavja in teme se medsebojno prepletajo, določene informacije so večkrat opisane, kar bralcu lahko daje vtis zmedenosti. Namen je ravno obraten: za razumevanje celote je ključno združevanje delnega znanja v celoto, proučevanje medsebojnih odnosov posameznih elementov in njihova harmonizacija pri tehničnih rešitvah.

Zaželene lastnosti vzrejnih bazenov

Idealen bazen (ki ne obstaja) združuje številne zaželene lastnosti:

1. dobro počutje rib,
2. enakomerno razporeditev rib v bazenu,
3. učinkovito odstranjevanje sedimenta,
4. učinkovit tlorisni izkoristek,
5. čim manjšo potrebo po vzdrževanju,
6. čim nižje stroške izgradnje,
7. enostavno delo pri rednih opravilih, enostaven izlov,
8. učinkovito in hitro odstranjevanje pogina,
9. čim nižje stroške pri prečrpavanju vode in filtraciji (recirkulacije),
10. čim daljši vzdrževalni čas (pomemben pri oksigenaciji).

Dobro počutje rib je tesno povezano s hitrim **odstranjevanjem sedimenta** iz bazena, **občutkom varnosti rib** in **obliko bazena**. Vrste, ki se prehranjujejo na dnu bazena (krapovci, jesetri, som,

tilapija), so bistveno manj zahtevne od salmonidov glede samodejnega odstranjevanja usedline, saj s svojo aktivnostjo iskanja hrane na dnu pospešujejo odplakovanje usedline iz bazena. Pri postrvi je odstranjevanje sedimenta pri nepravilno načrtovanem bazenu mogoče izboljšati s povečanim nasadom, ki pa je tesno povezan s zagotavljanjem zadostne koncentracije kisika. Vezano na članek v prejšnji številki Ribiča (oksidogenacija) spoznamo, da oksigenacija lahko omili neustrezne higienske razmere in s povečano gostoto pripomore k boljšemu počutju rib. V zadnjem času mnogokrat opazimo gojenje postrvi v polikulturi z jesetri, ki v manjšem odstotku skupnega nasada pripomorejo k odplakovanju usedlin. Globlji bazeni dajejo povečan občutek varnosti pri ribah, v kanalih z zelo prosojno vodo je zaželena zasenčitev dela kanala, zlasti pri bolj plašnih vrstah salmonidov (sulec, potočna postrv ...). Oblika bazena pogojuje **razporeditev rib** v bazenih. V kanalih se ribe zadržujejo bolj na dotoku vode, ker se koncentracija vode manjša od dotoka proti iztoku. Pri okroglih bazenih se ribe enakomerno razporedijo po bazenu in imajo občutek neomejenega prostora (gibajo se v krogu). Učinkovitost **tlorisnega izkoristka** se izraža v vzrejnem volumnu, pridobljenem na površino bazena (m^3 vode/ m^2 bazena ali ribogojnice). Pri kanalih globina bazenov redko presega 1,2 m, za razliko od okroglih bazenov, ki so lahko zelo globoki (iz praktičnih razlogov globina okroglih bazenov redko presega 4 m). **Vzdrževanje bazenov** (čiščenje usedline, pranje sten, odstranjevanje alg) je nepotrebno pri pravilno konstruiranem bazenu. Čeprav gibanje vode ≤ 6 cm/s preprečuje nastanek nitastih alg na stenah bazena, je zasenčitev bazenov najučinkovitejša

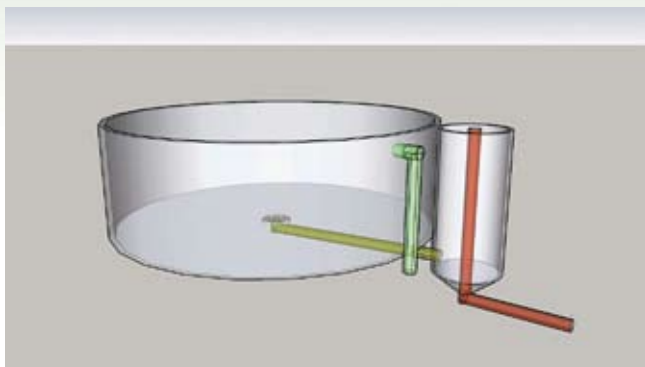
rešitev. Nekatere vrste rib v zgodnjih fazah razvoja (smuč, brancin, orada itn.) ne prenašajo hitrega toka vode, zato je treba odstranjevanje usedline pospešiti s naklonom dna bazena; naklon mora biti relativno velik (več kot 55°). Blag naklon bazena proti odtoku je učinkovit le pri izlovu in čiščenju bazenov, nikakor pa ne pri samodejnem odstranjevanju usedline, ker je razlika med specifično težo vode in specifično težo usedline zanemarljiva (usedline zaradi naplavin pri hudournikih imajo lahko večjo specifično težo in se razlikujejo med vodotoki). Najnižje **stroške izgradnje** omogočajo okrogli bazeni, z večanjem premera in globine se stroški manjšajo. Zaradi ugodnih statičnih lastnosti okroglih bazenov so stene bazenov tanjše od bazenov, ki imajo ravne linije sten. Pri **izlovu in sortiranju** imajo kanali bistveno prednost pred rotacijskimi bazeni. Tudi zadrževanje različnih kategorij in velikosti rib ločeno v prekatih istega kanala zmanjšuje potrebo po številu bazenov in poenostavi delo. Pri deponiranju rib pred prodajo (ali predelavo) so kanali nedvoumno prva izbira; številne ribogojnice z rotacijskimi vzrejnimi bazeni za deponiranje in depuracijo uporabljajo kanale. Hitro in učinkovito **odstranjevanje pogina** je pomembno zagotoviti z ustreznim načrtovanjem, zlasti pri rotacijskih bazenih; pri kanalih ni potrebna posebna pozornost pri načrtovanju, ker se pogin nabira na odtočnih rešetkah. Pri rotacijskih bazenih se pogin nabira na odtoku, ki je na dnu v centru bazena. Površina rešetke, ki prekriva centralni odtok, je relativno majhna in majhna količina mrtvih rib lahko zamaši odtok vode. Zato morajo imeti rotacijski bazeni prelivni odtok (bočno, pri vrhu bazena), ki ga prekriva rešetka z veliko površino. Iz centralnega odtoka je mogoče pogin

pobirati s sakom, kar je zelo neprimerno in težko pri bazenih z velikim premerom in globino, zato pri takšnih bazenih pogin praviloma odstranjujemo z zračno črpalko (*airliftom*), kjer je dodatna cev ustreznega premera povezana s centralnih odtokom in ni zaščiten z mrežo. Vpihovanje zraka v cev za odstranjevanje pogina omogoča črpanje vode in mrtvih rib nad vodno gladino bazena, po navadi na rešetko, kjer naplavi pogin. Večina ribogojnic za postrvi v Sloveniji (in tujini) vsaj občasno trpi zaradi primanj-

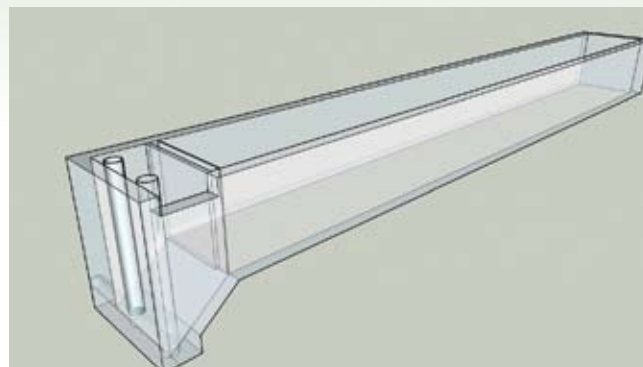
rotacijske bazene. Kanale definira enosmerni tok vode (imitacija naravnega vodotoka), rotacijske bazene pa krožno-centripetalno gibanje vode z odtokom na sredini bazena.

Popoln tip bazena ne obstaja, zato na ribogojnicah velikokrat vidimo hkrati različne tipe bazenov. Kanali so nepogrešljivi pri vzreji zaroda postrvi (kalifornijski valilniki) in deponiranju rib pred prodajo. Mnogokrat sama lokacija določa tip bazenov; npr. pri hribovitih lokacijah, ki so bogate z vodo in

usedline je razmerje premer: globina rotacijskih bazenov največ 3 : 1, kar pomeni, da je npr. pri bazenu s premerom 3 m največja globina vode 1 m. Bazen s premerom 9 m je lahko globok do 3 m globine, pri čemer se bistveno poveča tlorsni izkoristek bazena ($3 \text{ m}^3 \text{ vode/m}^2 \text{ površine bazena}$ (bazen premera 9 m) v primerjavi z $1 \text{ m}^3 \text{ vode/m}^2 \text{ površine bazena}$ (bazen premera 3 m)). Z večanjem premera rotacijskega bazena se manjša strošek izgradnje bazena (razmerje kvadratura stene bazena : m^3

Slika 1: Prosojni prikaz rotacijskega bazena z usedalnikom in dvojnim iztokom.

Slika 2: Prosojni prikaz kanala z dvojnim iztokom in usedalnikom.

ljaja vode. V takih obdobjih nastajajo nezadostne koncentracije kisika, akumulacija usedline in vrsta nezaželenih posledic. Takrat ribogojci različno ravna pri **prečrpavanju (ponovni rabi) vode**, aeraciji, oksigenaciji itn. Pri kanalih je treba črpati 4- do 5-krat večjo količino vode v primerjavi z rotacijskimi bazeni, da je zadovoljivo odstranjevanje sedimenta. Prečrpavanje vode samo po sebi ne prinaša učinkovite aeracije, zato je treba dodatno uporabiti aeratorje. Le-te je tvegano uporabljati v kanalih, v katerih je usedlina, ker se z aeracijo dviguje usedlina, ki nezaželeno učinkuje na zdravje postrvi. Pri rotacijskih bazenih je po navadi dovolj namestiti loputne aeratorje (ali Venturijeve aeratorje, zračne črpalke ...), ki pospešijo krožno gibanje prezaerane vode. Tako hkrati omogočimo aeracijo in odstranjevanje usedline brez uporabe dodatnih črpalk. Če **vodo** bogatimo s **kisikom**, želimo, da ribe porabijo kisik, preden voda zapusti bazen. Pri kanalih zagotavljanje priporočene hitrosti vode (15 cm/s na vrhu in 8 cm/s pri dnu bazena) pomeni hitro izmenjavo vode v bazenu, zato pri oksigenaciji kanalov težko zvišamo koncentracijo kisika na dotoku in del kisika neizkoriščen zapusti vzrejni bazen. Pri recirkulaciji je izkoristek boljši, ker se voda vrača na dotok in se kisik počasi kopiči v vodi, ki kroži. Rotacijski bazeni omogočajo nekajkrat učinkovitejšo oksigenacijo od kanalov zaradi manjše potrebe po izmenjavi vode.

Osnovni tipi bazenov

V praksi bazene delimo na kanale in

imajo omejitev terena, so kanali edina mogoča izbira. Zapuščene mlinščice zelo pogosto uredijo v ribogojnice in tudi pri njih je velikokrat edina možnost vzreja v kanalih.

Rotacijski bazeni so prva izbira pri vzreji mladice, v zadnjem desetletju pa prevladujejo tudi pri novogradnjah/rekonstrukcijah za vzrejo konzuma ter prevladujejo pri recirkulacijah.

Rotacijski bazeni (bazeni okrogle ali oktagonalne oblike) združujejo največ zaželenih lastnosti, pri recirkulacijah skoraj nimajo alternative. Osnovni mehanizem delovanja rotacijskih bazenov je v pravilnem kroženju vode, pri katerem se mehanski delci (večji od $100 \mu\text{m}$) koncentrirajo na dnu centra bazena, kjer je odtok. Na tak način se usedlina samodejno, hitro in učinkovito odstranjuje iz bazena. Za pravilno gibanje (hitrost) vode, ki omogoča samočiščenje (samodejno odstranjevanje usedline), v bazenu zadostuje izmenjava vode 60 % na uro, kar je 4. do 5-krat manj v primerjavi s kanali. Potreba po manjši izmenjavi vode v bazenu je ključna pri oksigenaciji (supersaturirana voda dlje ostane na voljo ribam, da izkoristijo kisik iz vode). V recirkulacijah se zmanjšajo potrebe po prečrpavanju vode. Na tak način se varčuje z energijo in poveča se retencijski čas v usedalnikih in biološkem filtru, kar povečuje njihovo učinkovitost. V rotacijskih bazenih se dotok vode lahko zmanjša za dodatnih 60 %, če spodbudimo krožno gibanje vode z ustrežno aeracijo (loputni aeratorji, Venturijevi aeratorji, zračne črpalke). Za ustrežno odstranjevanje

vode) in se povečuje tlorsni izkoristek; razumevanje tega dejstva je mnogokrat spregledano. Dobro počutje rib v bazenu izhaja iz naslednjih dejstev: higienske razmere so dobre zaradi hitrega odstranjevanja usedline (samočiščenja), ribe se gibljejo v krogu (ni občutja omejenega prostora), enakomerno so razporejene po bazenu (kakovost vode v bazenu je približno enaka na dotoku in iztoku) ter pri globljih bazenih imajo povečan občutek varnosti (v globljih predelih se ne počutijo izpostavljeni). Pomanjkljivost rotacijskih bazenov je v tem, da jih ne moremo pregraditi z namenom, da bi več kategorij (velikosti) rib hkrati gojili v istem bazenu. Izlov je tudi bistveno zahtevnejši v primerjavi s kanali, ribe s potiskanjem trde pregradne mreže zberemo na enem delu.

Kanali so najpogostejši v konvencionalni vzreji salmonidov, prepogosto (glede naznačilnosti) jih najdemo tudi pri recirkulacijah. Uveljavitev kanalov ni vezana na zaželeno tehnične lastnosti, temveč na tradicijo, moč navade in nekritično razmišljanje. Začetki vzreje salmonidov so bili na lokacijah (obilje kakovostne vode), kjer bi bila funkcionalna katerakoli oblika bazenov; za takšne lokacije so kanali verjetno dobra izbira zaradi enostavne manipulacije z ribo in možnosti vzreje več kategorij rib hkrati. Nadaljnje investicije so bile kopije prvih kanalov (ki so jih strokovnjaki zelo dobro načrtovali), vendar so bile velikokrat nestrokovno načrtovane in na manj obilnih vodnih virih. Klasična situacija, ki jo najdemo na terenu, so preveliki bazeni glede na

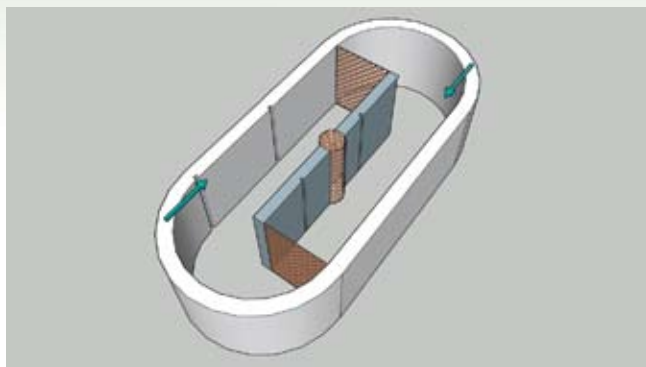
razpoložljivi vodni vir, ker je bilo za investitorja pri izgradnji pomembno narediti čim večjo ribogojnico, čeprav pri konvencionalni akvakulturi zmogljivost ribogojnice ni odvisna zgolj od velikosti kanalov, temveč od količine stalno razpoložljive vode. Tudi pri ustreznem načrtovanju so po navadi upoštevali idealno razpoložljivost vode (idealni scenarij). Takšne ribogojnice postanejo neustrezne v sušnem obdobju. Poznamo tudi ribogojnice, kjer so kanali desetletja delovali zelo dobro, vendar so podnebne

od iztoka umazane ne glede na to, ali gre za konvencionalno ribogojnico ali recirkulacijo. Cilj dvojnega iztoka je, da večino mehansko čiste vode (okoli 90–95 % pretoka) vrnemo neposredno v vodotok (konvencionalna ribogojnica) ali jo prečrpamo nazaj v ribogojnico (recirkulacija). Mehansko umazano vodo, kjer je koncentrirana usedlina v razmeroma majhnem pretoku, usmerimo v usedalnike ali druge mehanske filtre, s čimer zmanjšamo potrebo po velikosti sedimentacijskih bazenov ali

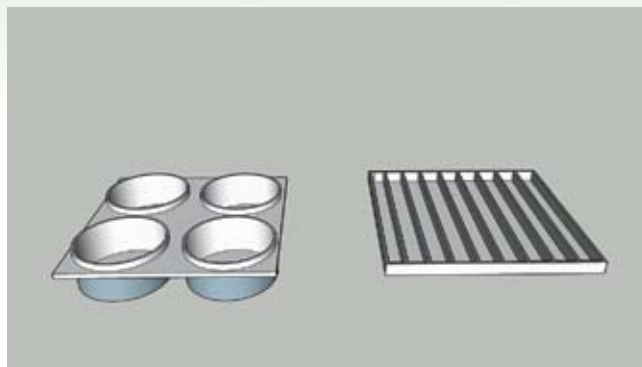
priporočljiva krma, ki oblikuje kompaktne iztrebke.

Število bazenov

Pri projektiranju ribogojnic število bazenov zelo vpliva na učinkovitost investicije. V zadnjih letih opažamo, da dajemo prednost majhnemu številu velikih bazenov (enako pri kletkah) pred velikim številom majhnih bazenov (to zlasti velja za rotacijske bazene). V preteklosti jeveljalo, da bo veliko majhnih bazenov povečalo prilagodljivost in

Slika 3: Foster Lucas izvedba ovalnega bazena (ali D-end shape tank)

Slika 4: Primerjava dveh ribogojnic z enakima površinama: izvedba z rotacijskimi bazeni (levo) in izvedba s kanali (desno).

spremembe pripeljale do vrste težav, mnogokrat do opustitve dejavnosti.

Ovalni bazeni (Foster-Lucas) so nastali kot ideja, da združujejo prednosti kanalov in rotacijskih bazenov oz. da zagotovijo dobro samočiščenje (centralni odtok) in da s centralno pregrado oblikujejo dva paralelna kanala, ki ju je mogoče z mrežami pregraditi na prekate. Centralni odtok in učinkovito odstranjevanje usedline primerno deluje le z dvojnimi dotokom vode (ali pospeševalcem toka), ko je jata v diagonalno nasprotnih koncih in pri krajših bazenih (pri zelo dolgih ne deluje centralni odtok). Kroženje vode ni tako pravilno in učinkovito kot pri rotacijskih bazenih, zato je zaželeno izmenjava vode več kot 100 % na uro. Globina bazenov načeloma ne presega 1,2 m (kot pri kanalih), tako da Foster-Lucasovi bazeni ne prinašajo ugodnega tlorisnega izkoristka. Izvedenko Foster-Lucasovih bazenov pogosto najdemo pri rekonstrukciji kanalov v recirkulacijo, kjer dva sosedna kanala povežemo v celoto in voda kroži med dvema kanaloma. V tem primeru se usedlina ne odstranjuje v centru, temveč na koncu vsakega kanala. Foster-Lucasovi bazeni brez centralne pregrade niso smiselni in se redko uporabljajo. Uporaba ovalnih bazenov je smiselna pri vzreji mladice vrst z močnim kanibalizmom, ki potrebujejo pogosto sortiranje in omogočanje večje gostote (npr. smuč, som, sulec).

Dvojni iztok (dual drain)

Pri načrtovanju bazena je zelo priporočljivo ločiti iztok čiste vode

drugih mehanskih filtrov. Pri usedalnikih se kapaciteta določa z hidravlično obremenitvijo (*hidraulic load*), ki se izraža v pretoku vode na površino usedalnika ($\text{m}^3 \text{ vode} / \text{m}^2 \text{ usedalnika}$). Če želimo mehansko prečistiti celoten tok vode, se ukvarjamo z 9-krat večjo količino vode, s tem pa tudi sorazmerno povečujemo investicijske in operativne stroške.

Izbira ustrezne ribje krme glede na tip bazena

Dandanes lahko izbiramo med ribjo krmo, ki oblikuje kompaktne iztrebke s hitro sedimentacijo, in krmo, ki eksplodira v vodi oz. hitro razpade na manjše delce, ki imajo počasno sedimentacijo. Če ribogojstvo opravljamo v bazenih, v katerih je neučinkovito samočiščenje usedline, je treba izbrati krmo, ki ne oblikuje težkih sedimentov, ter obratno: v bazenih z učinkovitim odstranjevanjem sedimenta (recirkulacije, ribogojnice, ki imajo obilje vode in dobro načrtovane bazene) je

varnost, vendar je praksa pokazala ravno obratno: z večjimi bazeni drastično zmanjšamo investicijo, operativne stroške in manipulacijo, posledično je tudi manj človeških napak pri opravih. Obstajajo izjeme, npr. gojenje različnih vrst rib hkrati ali izvajanje selekcijskih programov, vendar v takih primerih ne gre za klasičen namen akvakulture.

Pravilno načrtovanje bazenov je pogoj učinkovite akvakulture; nepravilno načrtovan bazen povzroča vrsto nezaželenih posledic, ki jih mnogokrat ne razumemo dovolj dobro. Slovenska akvakultura ima veliko prostora za napredek, ki ni vedno odvisen od sofisticirane tehnologije in visoke investicije. Podnebne spremembe terjajo prehod iz konvencionalnih ribogojnic v občasne ali trajne recirkulacije, kjer lastnosti bazenov postanejo ključne. Teoretsko znanje o delovanju bazenov je med ribogojci prisotno, potencial pravilne zasnove bazenov pa še ni izkoriščen.

*Besedilo in fotografije:
Danijel Gospić*

Preglednica 1: Primerjava nekaterih tehničnih lastnosti dveh ribogojnic iz slike 4.

	Rotacijski bazeni	Kanali
Površina ribogojnice	400 m ²	400 m ²
Volumen ribogojnice	700 m ³	400 m ³
Dimenzije posameznega bazena (tloris)	o/ 8,6 m	19,4 (d) x 1,95 (š) m (10 : 1)
Globina posameznega bazena	3 m	1,2 m
Debelina sten bazenov	20 cm	30 cm
Razmerje površina stene bazena : m ³ vode	0,5 m ² stene : 1 m ³ vode	1 m ² stene: 1 m ³ vode
Minimalni pretok vode	60 % na uro	250 % na uro

Svetovno prvenstvo v lovu rib s plovcem 2019

V Srbiji v Novem Sadu na kanalu DTD je od 2. 9. do 9. 9. 2019 potekalo 66. Svetovno prvenstvo v ribolovu rib s plovcem, na katerem je sodelovalo 32 ekip. Svetovnega prvenstva se je udeležila tudi ekipa Slovenije v sestavi: Dejan Petakovič, Primož Adanič, Božidar Irgolič, Mitja Kmetec in Tomaž Jakin, trenerja Tadej Panker in Željko Mavrič ter vodja ekipe Avgust Prelog.

V nedeljo, 1. 9. 2019, smo se tekmovalci podali na pot vsak s svojim prevoznim sredstvom do našega gostitelja Pavleta do Fruške Gore, pri katerem smo imeli v najemu hišo. Prispeli smo v večernih urah. Gostitelj nam je dvakrat pripravil zelo okusno večerjo. Treningi so potekali od ponedeljka do petka na trasi vsak dan v enem sektorju. Vsi tekmovalci so si prizadevali uloviti čim več rib. Lovili smo predvsem somiče in ploščiče do 200 gramov. Globina kanala, v katerem smo lovili, je bila do 2 m, širina približno 80 m. Pri ribolovu smo uporabljali plovce, težke do 1,5 grama. Povprečen ulov na treningih je bil od 2 do 5 kg.

Odprtje svetovnega prvenstva

Tekmovalci iz Slovenije: Božidar Irgolič, Andreas Kardinar (osebni trener Irgoliča), Mitja Kmetec, Tomaž Jakin, Primož Adanič in Dejan Petakovič; manjkajo trenerja Tadej Panker in Željko Mavrič ter Avgust Prelog, vodja ekipe.

Priprave na tekmo Dejana Petakoviča

Odprtje prvenstva je bilo sicer zelo skromno na enem od igrišč v Novem Sadu. Predstavitve ekip in nastop osnovnošolcev pa sta potekala na enem mestu brez posebne reklame. Ekipa Slovenije je zasedla solidno 15. mesto med 32 ekipami.

Rezultate, potek treningov in tekem je v svojem poročilu zbral trener Tadej Panker, ki ga moram pohvaliti za požrtvovalnost glede rezultatov in načina ribolova. Vendar opozarjam na posameznike, ki še vedno mislijo samo na posamezne rezultate in ne upoštevajo navodil spremljevalcev.

*Besedilo in fotografije:
Avgust Prelog*

Ribiška družina Bled

Ribiška družina Bled je bila ustanovljena leta 1953. Na začetku je bila razdeljena na dva odbora: odbor za Blejsko jezero, ki je štel 16–18 ribičev, predvsem mlajših, in odbor za Savo Bohinjko, ki ga je sestavljalo nekaj več kot 20 starejših članov. Prvi predsednik Ribiške družine Bled je bil dr. Ivan Kavčič. Ribiči iz jezerskega odbora niso smeli loviti v Savi Bohinjki, medtem ko je bilo obratno dovoljeno.

Osnovni podatki

Naslov: Veslaška promenada 8, 4260 Bled
E-naslov: info@ribiska-druzina-bled.si
ribiskadruzinabled@t-2.si

Kategorija	Število članov
Polnoletni člani	180
Pripravniki	11
Mladi, študenti	36

Preglednica 1: Članstvo v RD Bled na dan 16. 1. 2020

Področja, na katerih je ribiška družina aktivna, so: gospodarjenje z vodami, tekmovalna, delo z mladimi, ekologija, statutarno-pravno področje, promocija. Financirajo se večinoma iz prodaje ribolovnih dovolilnic, oddajo čolnov in apartmajev, prodajo rib iz lastne vzreje ter donacij.

Ribogojstvo

Začetek ribogojstva v Ribiški družini Bled sega v leto 1956. Prve ike lipana so smukalil pri jeseniški ribiški družini, v akumulacijskem jezeru Završnica. Takratni poklicni ribič Tone Pregelj in gospodar Milan Kokalj sta postavila prve valilnike na studencu, ki izvira pri ribiškem domu (Veslaška promenada 8). Uspeh je bil odličen. To je bila tudi prva uspešna umetna valitev lipana v Sloveniji.

Leta 1962 je bilo zgrajeno pokrito vališče s zmogljivostjo 80.000 kosov lipanskih iker. Ikre so smukali že v lastnih lovnihi vodah Save Bohinjke. V letu 1968 je stekel postopek za izgradnjo prvih treh bazenov za vzrejo enoletnih mladice lipana.

Leta 1972 sta bili izdani lokacijsko in gradbeno dovoljenje za objekt ribogojnica in vališče, ki se je z rednim vlaganjem sredstev Ribiške družine Bled ter prostovoljnimi delom članstva razvil v najuspešnejšo ribogojnico v svoji regiji in širše.

Dandanes ribogojnica uspešno vali tudi do en milijon iker potočne postrvi, 300.000 iker lipana in 20.000 iker sulca. Ribogojnica vali tudi izjemno kakovostno jezersko postrv. Ribiška družina Bled z vložkom oskrbuje lastne vode, zaradi kakovostnih rib pa se zelo povečuje prodaja drugim ribiškimi družinam doma

in v tujini. Ribogojnica ima izjemno čisto vodno zajetje, genske raziskave ribjega zaroda pa opravlja Biotehniška fakulteta. Ribe so neoporečne in zdravstveno pregledane. Vzreajo izključno domorodne vrste rib.

prav tako pa je na jezeru mogoče tudi muhariti, kar velja izkoristiti v času previsokega vodostaja okoliških rek. Ribolovna sezona na Blejskem jezeru se začne s 1. aprilom in se konča z 31. decembrom. V Blejskem jezeru lahko

Blejsko jezero

Revirji

Ribiška družina Bled upravlja z Blejskim jezerom, Savo Bohinjko in bajerjem Ribno.

• Blejsko jezero

Na Blejskem jezeru lahko lovite s čolna ali z obale.

Jezero je dolgo 2120 metrov in široko do 1380 metrov, največja globina pa znaša okrog 31 m. Je eno večjih jezer v Sloveniji in je tektonsko ledeniškega izvora, leži na nadmorski višini 475 m. Povprečna letna temperatura je 12 °C. Najvišjo temperaturo okrog 25 °C doseže voda v juliju. Na južni strani iz jezera odteka Jezernica. Na jezeru je dovoljeno vijačenje, talni ribolov, beličarjenje in ribolov na vlek iz čolna,

lovimo soma, ščuko, smuča, krapa, jezersko postrv, klena, linja, rdečeoko, rdečeperko, navadnega ostriža, belega amurja, bolena.

• Sava Bohinjka

Sava Bohinjka izvira pod iztokom iz Bohinjskega jezera, kjer tako imenovana Jezernica z združenjem s potokom Mostnico tvori alpsko reko, ki se pri Lancovem združi s Savo Dolinko. Na svoji 32 km dolgi poti, ki jo je izoblikoval ledenik, ima reka 120 m padca, kar zagotavlja zadostno količino kisika za preživetje številnih salmonidov. Številni potočki, ki se stekajo v Savo Bohinjko, poskrbijo, da se reka v spodnjem toku nekoliko poveča ter zagotovi večjo količino hrane, ki lahko nahrani veliko rib. ▶

Ribogojnica

Savo Bohinjko naseljujejo sulec, potočna postrv, lipan, ameriška postrv, potočna zlatovščica, jezerska postrv ter tudi klen, podust, kapelj, pisanica, ščuka, ostriž.

• Bajer Ribno

Bajer Ribno je poglobljen in razširjen del ene od savskih mrtvic. Dolg je 130 metrov in širok 60 metrov, največja globina pa znaša 5 metrov. Leži blizu Save pod hotelom Ribno. Voda vanj priteka pod zemljo, odteka pa v dolvodno ležečo mrtvico. V bajerju lahko lovimo ščuko, krapa, klenu, navadnega ostriza, rdečeko in rdečeperko.

Tekmovalna dejavnost

Pobudnik in začetnik tekmovalne dejavnosti blejskih ribičev je bil Nande Mohar. Že leta 1959 je z idejo o tekmovalstvu navdušil svoje tovariše in tako je bil organiziran prvi Pokal Bleda, ki je potekal le na Blejskem jezeru. Tekmovalstvo, organizirano z namenom druženja in krepitvi tovarštva, je sprva potekalo prvo nedeljo v juniju, kasneje pa je bilo prestavljeno na prvi vikend v juliju, kar je tradicija še zdaj. Leta 1962 je tekmovalstvo zaradi množičnega pogina rib v jezeru odpadlo, to pa je bilo tudi edino leto, ko je bila tradicija prekinjena. S tako dolгим stažem se lahko pohvali le redkokatero tekmovalstvo. Pokal Bleda so leta 1970 razširili še na tekmo na Savi Bohinjki, tako da je od takrat naprej dobil svoj pravi pomen, to pa je tekmovalstvo v obeh disciplinah. Ker je Pokal Bleda samo eden, ga dobi najboljši iz obeh delov tekmovalstva. Zdaj je tekma za pokal Bleda izredno dobro obiskana, vsako leto beležijo obisk domačih in tudi tujih ribičev.

Kasting

Ustanovitelj blejskega kastinga je bil Zdravko Štibil. Ideja o ustanovitvi se je porodila na kongresu CIPSA leta 1987, naslednje leto so ustanovili

sekcijo. Prava tekmovalstva so organizirali na blejskem nogometnem igrišču, kasneje so jih izvajali na igrišču. Sekcija je delovala zelo uspešno in prvi rezultati so se začeli kazati kmalu. Največji uspeh Blejskega kastinga je nedvomno organizacija Svetovnega prven-

Mladi ribič

Ribiška družina je zelo aktivna tudi na področju dela z mladimi. Prirejajo izobraževalne urice ter se udeležujejo taborov. RD Bled ima za ta namen usposobljene tri mentorje, ki mladim prikazujejo vse vrste in tehnike ribolova. Posebno so aktivni na področju ekologije, kjer vsako leto očistijo okolico bajerja Ribno. RD Bled uspešno sodeluje z okoliškimi osnovnimi šolami in vrtci, kjer vsako leto predstavijo svojo dejavnost najmlajšim in prav iz tega naslova se v RD Bled vsako leto včlani nekaj novih mladih članov. Prirejajo razna interna tekmovalstva, v zadnjih letih tudi državna prvenstva in lov rib z umetno muho.

Sava Bohinjka

stva na Bledu, kjer je član RD Bled Grega Miko dosegel 9. mesto izmed 170 tekmovalcev.

Povzeto po: <https://www.ribiska-druzina-bled.si/>,

Nuška Božičnik,
fotografije: Aleš Mezek

PRENOVLJENA SPLETNA TRGOVINA:

KOSTEVČ

WWW.KOSTEVČ.SI

TRGOVINA KOSTEVČ | WWW.KOSTEVČ.SI

TRG ZBORA ODPOSANCEV 20, 1330 KOČEVJE

DELOVNI ČAS: PON – PET 9:00 – 12:00 & 14:00 – 18:00, SOB 09:00 – 12:00

G 031 611 479 | E TRGOVINA@KOSTEVČ.SI

RIBIČEM V OSREDNJIH SLOVENSKIH GORICAH SE OBETAJO BOLJŠI ČASI

Urejanje Trojiškega jezera

Trojiško jezero (med ribiči še vedno znano tudi pod starim imenom Gradiško jezero) je umetno jezero v Sloveniji, ki se razprostira v Občini Sv. Trojica v Slovenskih goricah pod občinskim središčem. Jezero je nastalo z zajezitvijo potoka Velka kot eno petih jezer v Pesniški dolini v drugi polovici 20. stoletja in obsega dobrih 45 ha. Je rezultat velikih hidromelioracij konec 60. let minulega stoletja, s katerimi so odpravili dolgoletne poplave v Pesniški dolini.

Trojiško jezero je od samega začetka namenjeno pretežno ribolovu. Ribiči so bili tudi tisti, ki so zanj od vsega začetka skrbeli in dolga leta vzdrževali čistočo. Med drugim so vsako leto pobirali smeti in odpadke ter namestili posebne koše. Zadnja leta je to prevzela trojiška občina, ki kljub nekaterim drugačnim mnenjem vendarle upošteva interese ribičev iz lenarške RD Pesnica, ki je dolga leta v jezero vlagala tudi ribji zarod. Jezero je znano po linjih, krapih, ščukah (žal že precej redke), somih (pred leti so ribiči iz globin vodá vlekli neverjetno kapitalne primere), ploščicah, klenih, zelenkah rdečeoekah, tudi ostrizih in androgah. Lani je bilo ob jezeru opaziti več tistih, ki so poskušali srečo s kapitalnimi ribami (trofejni krap so še vedno precejšen ribiški izziv) in več dni ostali na obali jezera. Manjkali niso niti dnevničarji in drugi, ki so uživali v ribolova in naravi. Trojiško jezero ni zgolj izvrsta ribolovna voda, pač pa ima tudi velik naravovarstveni pomen, saj severni del jezera obdajajo naravni sistemi vse bolj znanih ekoremediacij; to so sistemi naravnih procesov za obnovo in zaščito voda. Ribiči to spoštujejo in tudi izvajajo mnoge zaščitne ukrepe za ohranjanje naravne pestrosti ob jezeru.

Očitno se vzdrževanju in urejanju tega lepega jezera obetajo boljši časi, ki bodo ribiče precej razbremenili. Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah, ki ne skriva turističnih načrtov in ambicij, želi dodobra izkoristiti vse naravne danosti. Med njimi je na prvem mestu Trojiško jezero pod mogočno romarsko cerkvijo sv. Trojice, ki je zadnja leta vse bolj obiskano. Ne samo zaradi bogatega ribolova, ki zanima številne ribiče od blizu in daleč, pač pa tudi zaradi prijetnega okolja za rekreacijo, kampiranje in preživljanje prostega časa v neokrnjeni naravi. Del okolice proti kapeli je bil precej časa zane-marjen in neočiščen. Zato se je občinsko vodstvo odločilo, da temu naredi konec in je že novembra lani začelo s postopnim čiščenjem obale. Dela izvajajo v okviru režijskega obrata trojiške občine in naj bi bila končana marca letos. Pri urejanju bodo pazili, da bo okolje ostalo še vedno čim bolj naravno in bo še naprej nudilo varno zavetje ter domovanje

Trojiško jezero je mikavno za ribiče in ljubitelje narave.

številnim pticam in drugim živalim. In še naprej tudi ribičem, brez katerih si življenja in živahnega utripa ob jezeru sploh ni mogoče predstavljati.

Posebna težava so dotrajana odmrta drevesa, ki ob neurjih resno ogrožajo varnost sprehajalcev. Ko bo obala jezera očiščena in urejena, bo sprehajalcev in drugih obiskovalcev veliko več. Zato razmišljajo tudi o celoviti gostinski ponudbi, ki je po zaprtju lokala Žaba že nekaj let ni ob jezeru. Primerno gostinsko ponudbo pričakujejo tudi ribiči, ki se nekoč zelo radi zahajali na kavo in osvežilne pijače v bistro Žaba. Tam so bile tudi mnoge ribiške prireditve, med njimi nekdanja

Račji živeli na jezeru ne moti ribičev.

prepoznavna mednarodna tekmovanja mladih ribičev za pokal Alpe-Jadran, ki jih je ob izdatni podpori Ribiške zveze Slovenije in revije Ribič organizirala RD Pesnica iz Lenarta.

*Besedilo in fotografije:
Marjan Toš*

Leto po ujmi

Vsi se še spomnimo, kakšno razdejanje je pustila vodna ujma 30. 10. 2018 v povodju Tržiške Bistrice. Ostali so podrti mostovi, spodkopani oporni zidovi, poškodovane brežine, odtrgana cesta v Dovžanovi soteski, zamuljene površine okrog objektov, odneslo je celo kravo in en objekt se je zrušil v vodo. Ni treba posebej navajati, da je bila tudi ogromna škoda pri ribah.

Popolnoma razumljivo je, da je bilo najprej najbolj nujno vzpostaviti razmere za normalno življenje lokalnih prebivalcev in sanirati infrastrukturo. Prebivalci so strnili vrste, gasilci so brez »pompa« opravilo največ, kar je bilo tedaj mogoče. Pohvaliti velja tudi občino, ki je naredila vse, kar je bilo v njeni moči. Tokrat se je odzvala tudi država in s finančnimi sredstvi podprla sanacijo posledic vodne ujme. Zdaj je podoba popolnoma drugačna: sanirali so obrambne zidove, popravili

Gensko čista potočna postrv

ribe in jih po opravljenih delih ponovno vložili v tamkajšnje predele. Sanacijo so začeli v Jelendolu, končali pa v novembru 2019 v predelu nad Tržičem. V sanirane dele Tržiške Bistrice so ribiči takoj vložili večjo količino merskih potočnic, zato ni nobenega presenečenja, da je bil najlepši ribolov prav v Dovžanovi soteski. Zaradi pogosto kalne vode je bil ribolov zelo slab od Tržiča do izliva Bistrice v Savo, izgubili smo mnogo lovnih dni, pa tudi precej prihodka od turističnih ribolovnih dovolilnic. Takoj po ujmi smo se ribiči lotili sanacije posledic. S prostovoljnim delom smo očistili okolico naše infrastrukture, ogromno je z delom in sredstvi prispeval tudi najemnik našega ribiškega doma. Zopet se je potrdilo pravilo: skupaj v lepem, skupaj v hudem!

Popolnoma jasno je bilo, da je ogromna škoda na ribjem življu, kar je pokazala tudi inventarizacija. V Tržiško Bistrico smo v letu 2019 vložili več kot 2000 kg potočne postrvi lastne vzreje (šarenke že vrsto let ne vlagamo več). Vodna ujma je naredila veliko škodo v celotni prehranbeni verigi, zato bomo z intenzivnim vlaganjem nadaljevali še naprej. Še dve, tri leta pa bo Tržiška Bistrica taka, kot je bila pred ujmo.

V naši ribogojnici v Besnici sonaravno gojimo potočno postrv, med drugim tudi gensko čisto potočno postrv. Vsak

namreč voda v potoku (ki napaja bazene) skoraj presahne. Težava je nastala po prvem potresu v Posočju, svoje pa najbrž prispevajo podnebne spremembe. Za intenzivno vzgojo vložka uporabljamo bazen ob nekdanji tekstilni tovarni v Tržiču. Več let si že prizadevamo, da bi pridobili dovoljenje za izgradnjo ribogojnice v Žejah, kjer ne bi imeli težav s pomanjkanjem vode. Zemljišče smo že kupili, projekti so pripravljeni, čakamo le še na »žegen« državnih institucij. Ne morem razumeti odziva teh institucij, saj bomo gradili na lastnem zemljišču, s svojimi sredstvi in svojim delom. Zaradi sonaravne vzreje ne bo negativnega vpliva na okolje.

Društva praviloma delujejo zelo uspešno, mnogo bolj kot uradne institucije. Da pa so društva uspešna, so zaslužni prav člani. V naši RD prostovoljne delovne akcije niso težava. Nanje pride celo več članov, kot je potrebno. Dokler bo tako, se nam ni treba ničesar bati. Nekateri člani so še posebno zaslužni, saj opravijo ogromno delo v svojem prostem času. Ugotavljam pa, da so najbolj zaslužni prav tisti, ki imajo za svoje družbeno koristno delo polno podporo (in pogosto tudi pomoč) pri ožjih družinskih članih. Morda se tega premalo zavedamo, vsaj vsi ne. Dajmo jim vsaj javno priznanje – za časa življenja, ne samo »in memoriam«.

Čiščenje iker

Smukanje

Oplojevanje

cesto, zgradili nov most v Dovžanovi soteski, popravili jez v Čadolah. Pogled za vse ljubitelje narave je res lep.

V letu 2019 je bil ribolov v Tržiški Bistrici otežen, saj so gradbeni stroji v Tržiški Bistrici in Mošeniku pogosto povzročali kalno vodo. Pri vseh gradbenih posegih so bili vsak dan prisotni tudi ribiči (čuvaji, elektroribolovna ekipa), ki so pred posegom v vodotok sproti odlavljali

dan se v ribogojnici izvajamo nujna dela (prebiranje iker, odstranjevanje »lupin«). Večina valilnikov je polna, del mladice v valilnikih že veselo plava. Ko bodo mladice porabile dve tretjini mešička, jih bomo vrnili v gojitvene potoke. Mladic je za naše potrebe in za prodajo dovolj. Žal v ribogojnici nimamo možnosti za intenzivno vzgojo potočnic za dopolnilni vložek v ribolovne vode. Poleti

Podnebne spremembe bodo nedvomno povzročale težave vedno pogosteje. Ne moremo pričakovati, da nam bodo pri sanaciji v pomoč državni organi. Vsaj izkušnje kažejo tako. Z nesmiselnimi predpisi in počasnim izdajanjem soglasij nas celo ovirajo. Zanašati se moramo nase in na naše člane.

*Besedilo in fotografije:
Jože Smolej*

Društveno sodelovanje med tajniki ribiških družin

Ribiči pogosto sodelujemo med seboj. Ne samo na ribiških tekmovalnih srečanjih in rednih društvenih druženjih, temveč tudi pri soočanju s strokovnimi vprašanji in izzivi.

Vsako društvo ima v skladu z Zakonom o društvi in na njem temelječem temeljnem aktu (npr. statut ali pravila) zagotovljene strokovne službe, ki sodelujejo pri upravljanju društva neposredno ali posredno po predstavnikih oz. izvoljenih organih. Zakon o sladkovodnem ribištvu določa, da izvajalec izvaja ribiško upravljanje v ribiškem okolišu na podlagi letnega programa. Da pa bi ribiška družina lahko

družine in odgovorni za pripravo različnih letnih in medletnih poročil, vodenje zapisnikov, pripravo in izdajo ribolovnih dovolilnic in drugih aktivnosti ter nalog, povezanih z ribištvom.

Na podlagi uspešnega lanskega srečanja tajnikov iz ribiških družin, včlanjenih v Zvezo ribiških družin Ljubljana, ki jih je gostila RD Vrhnika, smo se zainteresirani tajniki na povabilo RD Vevče 30. 11. 2019

smo vsi z zanimanjem prisluhnili tokratnemu organizatorju dogodka, kjer smo odkrivali nova znanja o ribiškem upravljanju Ljubljane in delovanju same družine.

Andrej Grum, tajnik RD Vevče, je prisotnim predstavil ribolovne in gojitvene revirje, s katerimi upravljajo na območju pod Debnim vrhom. Člani ribarijo pretežno v srednjem spodnjem toku reke Ljubljane (do izliva v Savo), v lastnem ribniku nedaleč od ribiškega doma in v t. i. mrtvicah Ljubljane.

Na dnevnem redu je bilo nekaj tem, ki smo jih obravnavali. Seznanili smo se s postopki in izvedbo volitev organov RD in dovolilnih dejavnosti, ki jih je treba opraviti z namenom zakonitega delovanja društva (od vpisa spremembe zastopnika pri upravni enoti, Ajpesu, obveščanju koncedenta itn.), postopkov poenostavitve letne obnove članarin in nalog, povezanih z vodenjem evidence članstva, arhiviranjem dokumentarnega gradiva in računov, ki nastajajo pri rednem poslovanju, o uporabi elektronskih sredstev za obvladovanje dokumentacije, do drugih dejavnosti med letom, s katerimi tajnik zagotavlja funkcioniranje in upravljanje ribiške družine.

Po krajšem odmoru je sledila razprava glede uporabe elektronskih pripomočkov, ki pomagajo pri obdelovanju podatkov. Posebna točka je bila namenjena uporabi aplikacije Klen pri vodenju članstva, uporabi elektronskega sistema za beleženje čuvajskih obhodov in kontrol (eČuvaj) ter uporabi elektronske letne ribolovne dovolilnice (eLRD), ki nekaterim tajnikom, kjer že uporabljajo omenjene sodobne rešitve, ▶

Udeleženci srečanja tajnikov v ZRD Ljubljana (od leve proti desni): Tomaž Lavrič, tajnik RD Bistrica Domžale, Marjetka Rotar, tajnica RD Barje, Igor Valentinčič, gospodar RD Vevče, Andrej Grum, tajnik RD Vevče, in Drago Dejak, vodja čuvajske službe RD Bistrica Domžale.

opravljala naloge koncesionarja, mora imeti strokovno usposobljene delavce, ki opravljajo naloge gospodarja, izvajalca elektroribolova, ribiškega čuvaja ter ribogojca. Pogoj za opravljanje tega dela je, da morajo imeti člani opravljen izpit o strokovni usposobljenosti. Tajniki, tajnice, sekretarji, sekretarke v ribiških družinah nismo strokovni delavci, kot to določa 30. člena ZSRib, smo pa zagotovo nepogrešljiv vezni člen

srečali v njihovih uradnih prostorih ob Ljubljani, kjer mesto sklene svoj obroč. Srečanja tajnikov smo se udeležile tri od skupaj petnajstih članic ZRD. Kljub skromni udeležbi

Izdelava, prodaja in servisiranje ribiške opreme.

Razprodaja zaloga materialov za vezanje umetnih muh in voblerjev Ružno pače – 40 do 70 % popust.

GSM: 040/225-516; e-naslov: ribistvo.mozina@gmail.com;

spletna stran: www.ribistvo-mozina.si

prihranijo izjemno veliko časa in dela z vodenjem aktivnosti, ki so jih še nedavno vodili ročno. Glede na to, da tajniško delo terja stalno pripravljenost člana, smo vsi menili, da je ta funkcija med članstvom premalo spoštovana. Zavedati se je treba, da vsi, ki smo izvoljeni na volitvah v organe društva, svoje delo opravljamo v svojem prostem času, prostovoljno, častno in brez plačila. Ugotovili smo, da brez zanosa in pripadnosti tajnikov in tajnic ribiška družina absolutno ne bi mogla opravljati svoje funkcije oziroma bi delovala zelo težko.

Gostitelj nas je vse prisotne, kot je tudi v navadi, povabil na odlično kosilo v Gostilno Zalar, kjer smo dodatno spregovorili o nekaterih novih in zanimivih temah, ki jih bomo zagotovo obravnavali v podobnem strokovnem druženju tajnikov tudi prihodnje leto.

Po kosilu nas je Andrej povabil še na vijačenje v Ljublanico (revir 47a), kjer pa je bil tisti dan vodo-

staj zaradi predhodnega dežja previsok, ribolov pa neuspešen. Zagotovo se bomo na čudovito umirjeno Ljublanico vrnili poleti, ko bodo razmere za lov plenilk ali ciprinidov ugodnejše. Ribiški družini Vevče in vodstvu se najlepše zahvaljujemo za tokratno gostoljubje in pripravljenost organizirati tako srečanje.

Na tem mestu velja poziv tajnikom ribiških družin kjerkoli po Sloveniji za gostovanje in strokovno izmenjavo izkušenj s kolegi iz drugih ribiških družin. Torej: če bi se dogodku – srečanju tajnikov na ravni ribiških družin radi pridružili tudi tajniki iz drugih ribiških družin, lahko svojo namero za srečanje posredujete na el. naslov: rd.bistricadomzale@gmail.com. Zagotovo bo zanimivo slišati, kako potekajo društveni procesi še

Tajnik RD Vevče, Andrej Grum, med predstavitvijo

kje drugje v Sloveniji in ob koncu srečanja uživati v novi ribolovni izkušnji na gostujočem revirju.

Besedilo in fotografiji:
dr. Tomaž Lavrič,
tajnik RD Bistrica Domžale

V beltinskem parku uredili ribnik

V beltinskem parku je ob gradu iz 13. stoletja že vrsto desetletij ribnik, s katerim upravlja Ribiška

družina Murska Sobota, Temeljna ribiška enota Beltinci. Ker pa je bil ribnik neurejen in v klavrnem stanju,

sta se Občina Beltinci in Krajevna skupnost Beltinci odločili, da bosta skupaj z Ribiško družino Murska Sobota preuredili ribnik, ki se sedaj bohota z lepšo podobo. Preden so začeli s sanacijskimi deli, so ribiči poskrbeli za izlov rib iz ribnika. V njem so bivale raznolike ribe: ploščiči, androge, male bele ribe, krapci, ščuke in druge sladkovodne ribe. Ribnik so nato z bagri poglobili, saj so popolnoma odstranili odvečni mulj ter rastlinje. Ko je bila sanacija končana, je ribnik napolnila podtalnica in nato so ribiči v očiščen in urejen ribnik spet spustili ribe. Ob tem so uredili še obrežje ribnika in postavili klopi za počitek. Sedaj se ob urejenem in čistem ribniku zadržuje veliko ribičev in drugih ljubiteljev narave, vode in rib. V urejenem ribniku je veliko ribjega zarod, saj sta RD Murska Sobota in Zavoda za ribištvo v beltinski ribnik spustila domorodne ribe. Ribnik obišče tudi veliko turistov, ki so navdušeni nad urejenim ribnikom, ko obiščejo Občino Beltinci in beltinski grad.

V beltinskem parku so uredili ribnik.

Jože Žerdin

Vabe domače izdelave (1. del)

Sanjate o vabi za krapa, ki jo naredite v nekaj minutah in stane samo nekaj centov? O vabi, ki jo lahko takoj prilagodimo spremenjenim razmeram ribolova, lahko je večja ali manjša, težja ali mehkejša? Taki, ki skriva trnek, katere namen je ribolov med vodnimi rastlinami, a je še vedno dovolj mehka, da trnek zlahka prodre v ribja usta?

Taka vaba je že dolgo znana. To je bila vaba, na katero sem prvič lovil in me je vedno spremljala na začetku moje ribolovne kariere. Pozneje je utonila v pozabo pri mnogih ribičih, saj so se leta 1990 pojavile tone različnih in dandanes tako priljubljenih bojlijev in partikljev hrane. Ta vaba se je imenovala testo za ribolov.

Testo je odlična vaba v vseh letnih časih

Do leta 1980 je testo za ribolov poleg krompirja veljalo kot najboljše vaba za krapa. Lahko vam zagotovim: krapci niso spremenili njihovih okusov, verjetno so se spremenili ribiči. To ima tudi prednosti. Ker komaj kdo lovi s testom, so krapci povezavo testa z bolj slabimi izkušnjami že skoraj pozabili. Sedaj se boste morda vprašali: Ali ni trda vaba tista, ki ima prednosti pri krapolovu, saj jo sprejmejo krapci, druge bele ribe pa ne? Testo je za ribolov še vedno precej mehka vaba in se v vodi razgrajuje krajši čas kot bojliji.

Testo je lahko odlična vaba za ribolov krapov.

Velikost vabe je pomembna

Velika vaba omogoča selektivni ribolov krapa, kar je značilno tudi za uporabo testa kot vabe. Čeprav ne nastavite trdote vabe kot zavore za bele ribe, velikost pa lahko. Taka ideja se je v času bojlijev izgubila v mnogih glavah. Če je vaše testo velikosti žogice za golf, celo zelo velikih ploščičev ne bo zanimalo, saj presegajo njihove zmoglosti. Nasprotno, velikega krapa vaba z večjim premerom ne bo odvrnila.

Težava majhnih rib

Večina testa za ribolov krapa temelji na krušnih drobtinah. In dejansko je res, da

se nekaj golf žogic za krapa pokvari, ko je vaba nekaj ur v vodi in se zraven še bele ribe zaletavajo v vabo, da iz žogic testa nastanejo majhne kroglice, ki jih bela riba zelo rada jemlje. To pojasnjuje tudi dejstvo, da velikokrat na trnku pristane najmanjša bela riba, čeprav smo namestili velike kroglice testa. To je težava, s katero so se mnogi ukvarjali in pozneje raje posegli po bojlijih.

Mene pa je zanimalo, kaj se dogaja v vodi, ko vanjo vržem svoje tipično zgnetene kroglice testa. Zato sem jih dal v pregledno skledo, ki sem jo napolnil z vodo, vklopil štoparico in opazoval, kaj se dogaja ... Rezultat je bil zastrašujoč: že po dveh urah so bile moje kroglice iz testa več kot polovico manjše, zraven njih pa so ležali kupčki drobtin, ki so odlična vaba za drobne ribe, ki si jih pri svojem lovu na krapa nikakor nisem želel. Iskal sem rešitev, ki bi mi omogočala, da bi testo ostajalo trdno dlje časa oz. da v vodi ne bi tako hitro razpadalo.

Slika 2: Testo uporabimo za ribolov krapov in belic. Lahko ga namestimo na las (sistem bojli) ali pa neposredno na trnek.

Izboljšave vodijo v uspeh

Rešitev mi je ponudila mama, ko je dejala: »Fant, zakaj pa svojega testa ne zmešaš z malo margarine ali olivnim oljem in dobil boš zaščitni sloj na testu, ki bo maso ščitil pred vodo?« In res, takoj sem preizkusil njen nasvet. Moje novo zmešano testo je dišalo kot v pekarni in glej ga, zlomka, trik je deloval: testo je zdržalo v vodi tudi do šest ur.

Trdnost vabe

Glede trdnosti imam še vedno občutek, da krapci ljubijo mehke vabe. Pogosto

sem lovil z eno palico, na kateri je bilo nameščeno trdnije testo, in drugo palico, na kateri je bilo mehko testo. Ugrizi so bili vedno pogostejši na palici z mehkejšim testom. Morda je oddajalo več privlačnejšega vonja. Mehko testo za ribolov ima praktično prednost: pri zategu trnek lažje prodre v krapovo ustnico. Da riba visi varno, ni samoumevno. Ponujamo zelo veliko vabo, ki jo krap vzame v usta, ne da bi jo takoj zdrobil. Zato se lahko zgodi, da iz krapovih ust potegnemo trnek skupaj s testom. Trnek mora biti dovolj velik, da le nekaj centimetrov sedi pod skorjo testa. Vrh trnka pustimo skrit, saj lahko pri ribolovu med vodnim rastlinjem kaj hitro zapnemo za oviro. Sicer po navadi pustim majhen del konice trnka, da gleda iz testa. Ne sme vas biti strah in uporabite tudi malo večje trnke, saj je celo priporočljivo, da pri velikosti vabe v obliki golf žogice uporabite večje trnke.

Včasih je testo za ribolov lahko tudi trdnije

Mehko testo ni vedno praktično. Če je v vodi veliko belih rib, je za ribiča bolje, če lovi s tršim testom. Trdnost dosežemo z dodajanjem krušnih drobtin in količino vode. Manj vode dodamo, težje je testo; več vode, mehkejša je testo. Večjo stopnjo trdote dosežemo tudi, če prej oblikovane kroglice malo posušimo na zraku. Prav tako je težko loviti s testom, če je v vodi veliko ameriških somičev. Včasih pomaga, če testu primešamo česen v prahu, ki jih vsaj malo zaustavi.

Pri trdnjših vabah lahko uporabimo montažo na las, saj je testo tako trdno, da je s trnkom težko prodreti vanj. Potrebujete dolg las za bojlije, na katerega namestite trdo kroglico iz testa s pomočjo igle; ne pozabite vstaviti tudi štoperja.

Testo ni primerno za fiksno montažo svinca. Testo uporabimo le z drsno montažo svinca ali najbolje s plovcem. V obeh primerih ima riba čas, da ugrizne v vabo. Da bi bil prijem boljši, moramo biti pri zategu zelo hitri. Če se plovec počasi dvigne iz vode, po-

meni, da je bil lahek ugriz in če smo pri zategu hitri, bomo zagotovo imeli uspešen prijem. Ribolov s plovcem je še posebno primeren na območjih z obiljem lokvanjev, kjer imajo krapji omejen prostor. Hiter odziv je pomemben tudi zato, da lahko onemogočimo pobeg krapa med rastlinje ali v podvodne ovire.

Metoda lova s testom je preprosta, ampak tudi zelo učinkovita

Najenostavnejša montaža za lov s testom je drsna montaža svinca. Na koncu navežemo večji trnek, na katerega namestimo večjo kroglo testa in gremo. Taka kroglica testa ima še toliko svoje teže, da omogoča enostavno metanje 20 do 30 metrov tudi brez svinca. Pri metanju so primerni dolgi gladki zamahi. Metanje z ihto in cukanjem ni primerno, saj bo testo poletelo s trnka. Pri upoštevanju, da mečemo z dolgimi in gladkimi zamahi, pa je naša natančnost celo do 15 cm od mesta, kjer želimo loviti.

Še ena prednost ribolova s testom

Pri pripravi testa lahko uporabite vse

vrste dišav, začimb itn. Včasih sem rad dal testu okus po peki, predvsem zaradi grenkih mandljev. Zdaj sem začel razlikovati sladko testo (na osnovi medu) in močno testo (z omako in česnom). Sladko sem najraje uporabil v poletnih mesecih, krepkejšo pa raje spomladi in v jeseni. Včasih testu dodam celo konzervirano koruzo, vendar jo najprej zmečkam s paličnim mešalnikom. Hranim predvsem na mestih, kjer vem, da so tudi krapji. Na tujih vodah si vzamem čas in si jih dobro ogledam, pri tem pa iščem značilne znake: valovi, valjanje krapa na površini ... Tam potem tudi nakrmim. Poskusite tudi vi loviti s testom in videli boste, da vas bo takšen ribolov prijetno presenetil.

Odličen recept za izdelavo domačega testa za ribolov krapov.

Recept za testo:

- 1 kg krušnih drobtin,
- 250 g ovsenih kosmičev,
- 1 konzervo sladke koruze,
- 50 g margarine,
- 3 čajne žličke medu.

Vse skupaj damo v večjo posodo in dobro premešamo s paličnim mešalnikom, da sesekljamo večje kose,

še posebno sladko koruzo. Vse skupaj lahko z dodajanjem tople vode oblikujemo v lepo testo, dokler ne dosežemo zelene prožnosti in ni več videti suhih drobtin. Na mestu ribolova vmešajte še med.

Nato iz testa oblikujemo malo večje kroglice (npr. velikost lešnika) in jih damo na trnek. Sam najraje skrijem trnek v testo in pustim samo majhen kos na vrhu trnka tik pod površino testa, da je skrit, a vseeno takoj pripravljen za akcijo ob ugrizu. Slika 1.

Pa dober prijem želim!

*Besedilo in fotografije:
Boris Dajčman*

VABLJENI!

Hišni sejem dne 27.-29.03.2020
(Petek-Sobota-Nedelja)

Velika izbira FEEDER sistemov in HRANE za feeder

NOVOST! Muharski program

HODGMAN

MATRIX

Delphin

GURU

KNOWLEDGE IS POWER

Sensas

DYNAMITE BAITS

Naše znanje spreminjamo v vaš uspeh!

KPMG je v Sloveniji prisoten od leta 1993. Svojim strankam nudimo prednosti širokega izbora storitev in dolgoletnih izkušenj ter dobrega poznavanja gospodarskih panog in regulative. Kot družba članica KPMG globalne mreže, ki je ena največjih mrež revizorskih in svetovalnih družb na svetu, naše lokalno znanje stalno bogatimo z globalnimi izkušnjami.

KPMG storitve v Sloveniji zajemajo:

- revizijo računovodskih izkazov in druge revizijske storitve;
- storitve notranje revizije, presoje skladnosti poslovanja s predpisi in obvladovanja tveganj;
- izdelavo raznovrstnih študij in analiz;
- storitve reorganizacije podjetij in izboljšanja poslovnih procesov;
- revizijo informacijskih sistemov in sorodne storitve;
- davčno svetovanje;
- celovit izbor storitev finančnega svetovanja, ki vključuje ocenjevanje vrednosti podjetij in sredstev, pomoč pri izvedbi kupoprodaj podjetij ter storitve finančnega prestrukturiranja;
- računovodske storitve.

T: +386 1 4201 170

F: +386 1 4201 160

kpmg.lj@kpmg.si

www.kpmg.si

© 2020 KPMG Slovenija, d.o.o., KPMG poslovno svetovanje, d.o.o., in KPMG računovodske storitve, d.o.o., slovenske družbe z omejeno odgovornostjo in članice KPMG mreže neodvisnih družb članic, ki so povezane s švicarskim združenjem KPMG International Cooperative ("KPMG International"). Vse pravice pridržane. Ime, logotip KPMG in slogan "cutting through complexity" so registrirane blagovne znamke ali blagovne znamke KPMG International.

TRINAJSTA DRŽAVA – VEČ KOT 50 LIBROV

V tretje gre rado

Eden od mojih ciljev pred ribolovno sezono 2019 je bil ujeti krapa več kot 50 lb na Poljskem. Septembra sem se odpravil na jezero Goslawice, kjer sem lovil že lani, in upal, da mi bo v tretjem poizkusu uspelo doseči postavljeni cilj.

Jezero Goslawice na Poljskem je približno 100 kilometrov od kraja Poznan, od mojega doma pa je jezero oddaljeno 1150 kilometrov. V septembru leta 2018 sem jezero prvič obiskal skupaj s prijateljem Srečkom. Enotedenski ribolov sva končala predčasno zaradi nepredvidljive situacije doma. Imela sva lep ribolov z veliko ribami do teže 20,6 kg. Da večji krapci v tistem terminu niso bili tako aktivni, velja pripisati predvsem ekstremno visokim temperaturam za Poljsko v tistem tednu. Odločen sem bil, da se bom na jezero vrnil in priložnost se mi je ponudila zelo kmalu. Že v začetku novembra sem se podal na jezero še enkrat. Lahko rečem, da je bil to ribolov z resnično ogromno smole z vremenom. V sedmih dneh se je temperatura vode spustila s 17 stopinj Celzija na samo 10 stopinj Celzija na površini. Neprestano je pihal močan severni veter, občasno je tudi deževalo. V vsem tednu mi je uspelo ujeti zgolj šest krapov do 15 kg. Na srečo sem si za ta ribolov vzel mesto, na katerem je mogoče najeti leseno hiško, tako da sem bil dobro zaščiten pred vetrom in dežjem.

Vsakemu pravemu kraparju vsak poraz ali neuspeh prinese samo še dodatno motivacijo za naslednjič. Resnično se kdaj vprašam, kje dobim voljo in zagon za vse skupaj. Velikokrat namreč sploh ob neuspehih niti približno ni lahko biti daleč od doma na drugem koncu Evrope. Sploh takrat, ko iz izkušnje veš, da so možnosti za uspeh zelo majhne, ampak je pred teboj še nekaj dni ribolova.

Tretjič sem se na jezero odpravil v začetku septembra 2019, takrat skupaj z očetom. Jezero Goslawice je v zasebni lasti. Veliko je 38 ha, globina je od 80 cm do neke največ tri metre, povprečna globina pa se giblje okoli 1,5 do 2 metra. Jezero je s treh strani obdano z gozdom, zahodna stran jezera pa meji na več gojitvenih jezer. Jezersko dno je praktično v celoti pokrito s travo, tako da je potrebno veliko potrpljenja, da najdemo primerno mikrolokacijo, kjer nastavimo našo vabo. Predvsem v globljih predelih jezera so predeli z veliko mulja, tako da je treba paziti, da vabe ne nastavimo v mulj. Iz mojih izkušenj namreč ni omenjenem jezeru večina mulja nikakor ni primerna za ribolov; gre predvsem za odpadlo listje iz bližnjega gozda in odmrlo travo. Že po zelo neprijetnem vonju mulja to takoj ugotovimo.

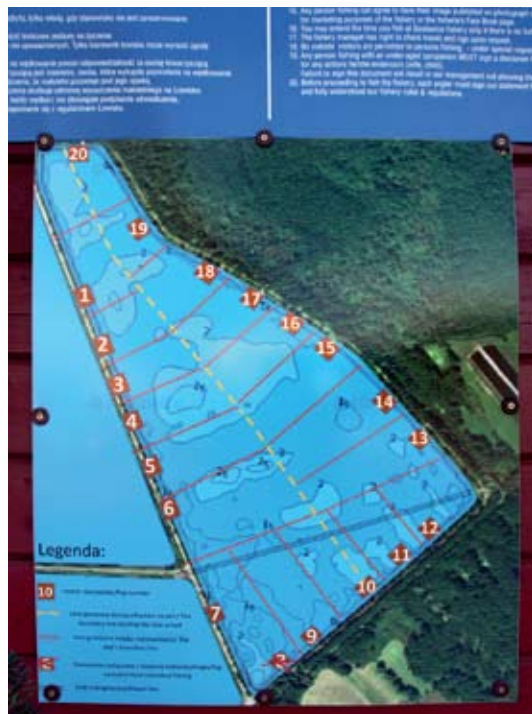

Jezero Goslawice

Jezero, ki je bilo prej namenjeno vzreji rib, je sedaj resnično vrhunsko urejeno za krapolov. Na njem je dvajset sodobno urejenih ribolovnih mest. Lahko trdim, da skoraj ni jezera v Evropi, kjer je za udobnost ribiča tako poskrbljeno kot tam. Vsako mesto omogoča elektriko, pomol, s katerega lovimo, luč za osvetlitev pomola ponoči, kolo ter čoln z možnostjo izposoje elektromotorja in akumulatorja. Na devetih ribolovnih mestih je mogoče v najem vzeti tudi leseno hiško, v kateri so elektrika, hladilnik, ves pribor ter štedilnik za kuhanje, miza in dve postelji. Hiške so resnično v izjemnem stanju in tudi čistoča je na najvišji ravni. Tuši so na voljo v klubiški hiši pri vstopu na jezero. Udobje, ki se ponuja ribiču na omenjenem jezeru, je res izjemno. Če si želite resnično udobnega ribolova, potem vam toplo priporočam, da enkrat obiščete to jezero.

Vsi krapci, ki plavajo v jezeru, so domače vzreje, saj ima lastnik jezera v bližini veliko jezer, namenjenih vzreji rib. Krapci so bili tako skrbno izbrani in v jezeru

izpušeni samo najlepši primerki z dobrimi možnostmi za hitro rast. Rekord jezera znaša 34,4 kg. V njem plava okoli deset

Ribolovna mesta in globine jezera

krapov, težjih od 30 kg, in približno 150 krapov, težjih od 20 kg. Kljub velikemu številu velikih krapov pa jih je vse prej kot lahko ujeti.

Tokrat sva imela z očetom rezervirano ribolovno mesto številka 1. Ker pa na ribolovnem mestu 19 (ki je nasproti 1), ni bilo nikogar, sva se odločila, da bova lovila od tam. Predvsem zato, ker je na mestu 19 na voljo lesena hiška. Tam je ožji del jezera, ki je pri krapih posebno priljubljen spomladi. Je pa kar

Hrana

Tokrat sva lovila z boljji Dynamite The Source in Squid & Octopus, ki sva jih kombinirala z različnimi pop-upi. Velikosti boljjev za hranjenje sem mešal tako, kot to vedno počnem. Poleg boljjev sva krmila tudi z mešanico briketov, v kateri so prevladovali briketi Halibut in The Source ter z mešanico partikla od Dynamita.

Oprema

Uporabljal sem moje klasične stvari – naj-

cilj. Takoj sem utrujanju namenil še večjo pozornost. Teža na drugi strani najlona je bila občutno večja kot pri krapih pred tem. Po nekaj minutah boja se je krap ustavil v šopu trave. Hitro sem skočil v čoln ter se, kolikor je bilo mogoče hitro, odpeljal v smeri, kjer je bil krap. Kmalu sem ga osvobodil večine trave in samo na kratko sem videl njegov hrbet. Zdel se mi je zelo velik, čeprav sem ga zaradi kalne vode zelo slabo videl. Boj je trajal še nekaj minut in priznati moram, da se mi vse od

Najino ribolovno mesto

Moj največji luskar, 24,2 kg

Cilj dosežen

nekaj kanalov, kjer je voda globlja. Prav zato sem tudi rezerviral omenjeno ribolovno mesto, kajti veliki krapji imajo radi razgiban teren. Takoj ob prihodu na ribolovno mesto sem pripravil čoln in se odpravil poiskat primerna mesta za ribolov. Približno sem že vedel, kje so globlji predeli, saj so lepo označeni na karti jezera. Moj cilj je bil loviti čim globlje, hkrati pa se izogniti mulju in travi. Vse to je v jezeru skoraj nemogoče, ampak s pomočjo dobrega sonarja in palice za preverjanje strukture dna mi je to z vztrajnostjo le uspelo. Tako kot sem predvideval: najgloblji predeli so bili prekrti z debelo plastjo mulja, zato sem večino primernih ribolovnih mest našel takoj, ko se je dno začelo samo malo dvigati iz najgloblje točke. Na primer: če je bil določen predel globok 2,4 metra in se je potem dno hitro začelo dvigati na 1,8 metra, sem primerno mesto našel nekje na 2,2 metra. Kajti plitveje se je takoj začela pojavljati trava.

lon Exocet, 0,40 mm, sistem je bil narejen iz predveza Coretex Matt 35 lb, ter trnke Wide Gape Beaked, velikosti 2 in 4. Poudariti moram, da najlon manjše nosilnosti, kot je 0,40 mm, za to jezero nikakor ni primeren. Zaradi velike količine trave je namreč obremenitev najlona zelo velika.

Ribolov

Tako kot je pričakovati na jezerih, kjer domuje razmeroma veliko krapov, bodo naš ulov najprej manjši krapji. Točno tako se je tudi začel najin ribolov. Prva dva dni sva ujela 25 krapov, kar je za to jezero zelo veliko. Lahko rečem, da je šlo vse tako, kot sem si zamišljal. Med krapji je izstopal lep, 20,3 kg težak usnjar, druge ribe so tehtale od 11 do 17 kg.

Od tretjega jutra naprej pa se je začela povprečna teža krapov večati. Večina je tehtala okrog 18 kg. Tudi oče je istega dne ujel prvega poljskega krapa, težkega več kot 20 kg, natančneje 21,1 kg. Zdelo se je, da sem na pravi poti, kajti začeli so prijemat večji krapji.

V tretje gre rado

Ker sva lovila na ožjem delu jezera in zato ne na velikih razdaljah, sva večino krapov uspela utrujati z obale. Večina trave se je namreč že spustila na dno in pri utrujanju krapa ni povzročala toliko težav. Nekaj jih je bilo vseeno treba utruditi in osvoboditi trave s pomočjo čolna. Četrto jutro zjutraj je nekaj prišlo moje vabo in ko sem prijel palico, me je hitro prešinila misel, da bi bil to lahko moj postavljeni

tistega epskega boja na jezeru Orellana v Španiji noge niso tako tresle. Zavedal sem se, da je v igri veliko. Kmalu mi je krapa uspelo zajeti v podmetalko in resnično sem si oddahnil. Prepričan sem bil, da krap tehta več kot 50 lb (22,8 kg). Ocenil sem ga na 24 kg. Vse do tehtanja se nisem hotel veseliti, ko pa je tehtnica pokazala 25,2 kg, se mi je odvalil kamen od srca. Še posebno sem bil vesel, ker mi je vse skupaj uspelo z izjemno lepim usnjarjem. Vsega skupaj sem potreboval 15 dni ribolova na omenjenem jezeru, da mi je uspelo doseči cilj in na seznam dodati že trinajsto državo z več kot 50 lb.

Zaključek

Prihodnje tri dni sem resnično sproščeno užival v ribolovu, saj je bil cilj dosežen. Ujela sva še veliko lepih krapov. Oče je ujel svojega največjega na tem ribolovu, 22,2 kg, jaz pa sem dodal še 24,2 kg ter še tri krape več kot 20 kg. Uspel nama je resnično izjemen ribolov za tamkajšnje jezero. V enem tednu sva ujela 78 krapov, od tega jih je bilo osem večjih od 20 kg.

Zame je na jezeru Goslawice veljal rek *v tretje gre rado*. Resnično, z očetom nama je uspelo izjemen ribolov. Dosegel sem svoj cilj, hkrati pa je bil najin ribolov eden najboljših in omenjenem jezeru doslej. Jezero ima velike možnosti in nanj se bom vrnil ponovno čez dve leti, ko bo moj cilj ujeti krapa več kot 30 kg.

Besedilo in fotografije:
Krištof Cuderman

Tveganje

Nisem več zdržal, enostavno sem moral iti. Na Savo sem se namreč odpravljal že slabe tri tedne, a je vedno prišlo kaj vmes, zaradi česar sem moral ribolov preložiti. Mene pa je mikalo kot le kaj, saj že lep čas nisem stal na bregu naše najdaljše reke. In tudi tokrat ni šlo povsem gladko.

Ker že dolgo ni bilo nobenih omemb vrednih padavin, sem vedel, da je voda nizka in bistra. Takšne razmere so ribolovu na nek način neprijazne, ribe pa previdnejše in jih je težje pretentati. Če v takšnih okoliščinah ribič želi doseči uspeh, mora poseči po nekoliko finejšem priboru, predvsem pa previdno in

jim pogledom. To še posebno velja v zimskih razmerah, ko so bregovi rek manj gosto zarasli kot poleti in je ribič zato precej bolj izpostavljen. Zato se, kadar na primer želimo iz enega konca tolmu na priti na drugega, naprej umaknimo nekaj metrov od vode, potem pa ga obidimo v širokem loku. Porabimo nekaj do-

sumov. Pri ribolovu na dnu pogosto grešimo in sistem glede na okoliščine brez potrebe preveč obtežimo in ta pri padcu v vodo povzroči precej sumljivega ropota, lahko ribe tudi splaši. Tudi laks naj ne bo predebel, vaba na trnku prevelika in podobno. Sistem za lov na dnu v bistri vodi najraje obtežim le toliko, da zadosti

Rečni zatoni pogosto gostijo lepe ribe. Ob nizki in bistri vodi se jim približajmo previdno, da rib ne splašimo, še preden smo sploh začeli z ribolovom.

Prvi klen je pobral vabo nedolgo zatem, ko je skoraj neslišno padla v vodo.

tiho pristopati k vodi. Glasno lo-mastenje po bregu nam pravgotovo ne bo pomagalo, šteje pa tudi, kako glasno smo zaprli avtomobilska vrata, če vozilo stoji v bližini vode. Približajmo se počasi, tiho in pre-vidno, četudi mora naša nestrpna ribolovna strast počakati nekaj do-datnih minut. Poslužujmo se kritja in pri hoji pazimo, kam stopamo, da pod nogami ne bo preveč pokalo. Če lovimo v sončnem dnevu ali pa sonce le občasno pokuka izza obla-kov, bodimo še posebno previdni, da naša senca ne pade na vodo. Gibanje skozi rastje in med drevesi v takih razmerah lahko povzroči pravi *light show*, ki v vodi sproži preplah in presenečenje bo splavalo po vodi.

Tak ribolov s prikrivanjem je po navadi napornejši, poleg vsega pa moramo včasih narediti tudi daljši ovinek, samo da se izognemo rib-

datnih minut, vendar se obrestuje, ko se ukrivi palica.

Ali smo se uspeli tolmu neopaženo približati, bodo takoj »povedale« kar ribe same. Skriti za kakšnim drevesom ali drugim kritjem previdno opazujemo dogajanje v vodi. Po obnašanju rib bomo ugotovili, ali so nas zaznale ali ne. To je sicer težko opisati, a nekako je tudi na povsem mirnih ribah mogoče videti, ali je karkoli privabilo njihovo pozornost in niso več povsem sproščene. Pri tem ni nujno, da zapustijo prizorišče; za kaj takega je potreben resen preplah, lahko še naprej bolj ali manj mirno plavajo v tolmu, čeprav je popolno presenečenje splavalo po vodi. Včasih imam ob tem občutek, kot bi se mi ribe smejale.

Nadalje moramo paziti, da ribam ponudimo vabo na čim bolj naraven način, ki pri njih ne bo spodbujal

razmeram ali pa lovim celo brez do-datne obtežitve. Dolgi meti namreč pri ribolovu na rekah večinoma niso potrebni, za lov neposredno v glav-nem toku pa se tudi ne odločam po-gosto. Vaba tako pade v vodo skoraj neslišno in se obnaša zelo naravno. Uporabljam različne obtežilnike in načine obtežitve; to so lahko razklane svinčnice, stisnjene na kos laksa, ki je na glavni laks pripet s sponko (kot za vaglerje ali kletkaste krmil-nike) ali pa je neposredno navezan nanj. Tako obtežitev sproti prilaga-jamo razmeram, težo povečujemo ali zmanjšujemo preprosto z dodajanjem ali odvzemanjem svinčnic z laksa. Tak način se mi je vedno dobro iz-kazal in včasih se prav čudim, kako daleč lahko vržem sistem, obtežen zgolj z gramom, v vodo pa pade praktično neslišno.

Precej redkeje uporabljam torpille

različnih tež in oblik. Po navadi jih postavim neposredno na glavni laks, ki teče skozi, zato je za menjavo potrebna razdružitev glavnega laksa in predvrvice, kar terja nekaj dragocenega časa. Temu se lahko izognemo tako, da torpilo postavimo na poseben kos laksa, tako kot je opisano prej, in si jih nekaj različno težkih naredimo vnaprej.

Še najraje pa za obtežitev sistema za ribolov na dnu uporabljam navadne kamenčke, prodnike, nabrane na rečnem bregu, ki jim dodam zanko iz žice. Menim, da ob primerni velikosti še najmanj plašijo ribe.

Vabe

Podobno kot pretežak obtežilnik lahko pri padcu v vodo ribe splaši prevelika vaba, še posebno, če jim pade na glavo. Kadar je voda nizka in bistra raje uporabljam nekaj manjše,

na lasek. Na obeh se dobro držijo, imajo precej močan vonj, na koncu pa si lahko pripravimo še malico zase. Dvojna korist torej. Omenim lahko še različne poltrde sire in sirno testo, ki je odlična vaba, terja pa nekaj priprave. Med seboj zgnemo eno ali več vrst sirov z moko in drugimi dodatki, ki jih izbiramo po lastnih željah. Testo si lahko naredimo na zalogo, višek potem razdelimo na količine, potrebne za posamezen ribolov, jih postavimo v zamrzovalnik, od koder jih jemljemo po potrebi.

Vab za zimski ribolov v nizki in bistri vodi je še veliko. Med drugimi tudi kostni črvi in gliste tam, kjer je to dovoljeno, ne smemo pa pozabiti na vedno dobrodošla sladka koruzna zrnca. In tako naprej.

Tak ribolov je precej zahteven, zato marsikdo raje počaka na ugodnejše razmere z višjo in vsaj malo motno

od 0,18 mm do 0,20 mm, lahko tudi tanjšo. Moja običajna palica je dolga 3,3 m in testne krivulje 1 lb (teža meta okoli 30 gramov), opremljena z manjšim koleščkom s funkcijo prostega teka.

Ribolov

Zadnjo januarsko soboto sem torej komaj dočakal. Skoraj tri tedne sem se odpravljaj na ribolov, pa je vedno prišlo kaj vmes in je morala ribiška palica ostati v stojalu. Tudi tokrat je sprva kazalo bolj slabo, zato sem bil pošteno na trnih. Napovedan je bil namreč dež, ne sicer močan, bolj občasno rosenje, a nikoli ne veš, kako in kaj bo zares. Poleg tega naj bi jutranja temperatura okoli ničle pomenila možnost poledice. Kaj naj storim, me je glodalo dan poprej in še del noči. Potreba po ribolovu je bila velika, bližal pa se je tudi čas oddaje novega

Kmalu je prvemu klenu sledil tale, s katerim sem imel nekaj več dela. Dogajanje je popestril 70–80 cm dolg sulec, ki pa se ni mogel odločiti, kako naj zapetega klena zgrabi, tako da mu je ta tudi z mojo pomočjo ušel skoraj na suho.

Za tega klena sem se moral prestaviti kakih 50 m dolvodno. Nič ne bi imel proti, da bi mi na vsake toliko metrov prijel kakšen tak. Prehodil bi najbrž kar dolge razdalje.

čeprav klen, še posebno večji, brez težav pogoltne precejšen zalogaj. V danih razmerah še najraje lovim na navaden bel kruh, ki ga pred ribolovom kupim v pekarni. Primeren velik kos (velikost je odvisna tudi od vrste ribe, ki jo lovim) se mi zdi še najboljše, najenostavnejša in najcenejša vaba, ki pa je poleg vsega še izjemno učinkovita. Malo je namreč rib, ki se ne bi zmenile za lepo ponujen kos kruha.

Nadalje so dobre vabe bolj ali manj dišeče salame, bodisi poltrajne, lahko pa tudi suhe. Med prve spadajo na primer tirolska, ljubljanska, navadna klobasa (pasja radost) in podobne. Dodam lahko še dobro znani mesni narezek, ki ga ribe tudi obožujejo, pri čemer posebno izstopajo mrene in kleni. Narezane na večje ali manjše kose jih postavljamo neposredno na trnek ali v skladu s sodobnimi časi

vodo. Takrat ribe niso tako previdne in plašne. Tudi sam bi morda še počakal, a nisem mogel več zdržati. Moral sem pač za vodo, drugače ni šlo. Ribolov v nizki in bistri vodi pa ima po drugi strani svoj poseben čar. Vodno okolje si lahko dobro ogledamo, prav tako ribe, njihovo število in velikost ter lovimo kar vidimo, torej točno določeno izbrano ribo. Vse poteka precej drugače, kot kadar zgolj vržemo vabo v vodo in čakamo na prijem. Uspeh je namreč odvisen od številnih dejavnikov. Nekaj sem jih že naštel. Če s prihodom nismo splašili rib, lahko nadaljujemo s postopkom. V opisanih razmerah naj bo pribor za lov na dnu finejši kot sicer, toda s tem ne pretiravajmo. Sam uporabljam prozoren laks, premera 0,22 mm, ki je dovolj močan, da kljubuje tudi večjim ribam. Po potrebi uporabljam predvrvice, debeline

prispevka za Ribiča in zbrati je bilo treba nekaj uporabnega materiala, česar ni mogoče brez sodelovanja rib. In te je treba najprej poiskati, potem pa še ujeti, kar ni vedno lahko. Nekaj je namreč hoditi na tako imenovani prosti ribolov, zgolj kadar nam to ustreza in so razmere ugodne, povsem nekaj drugega pa je loviti ciljno in upoštevati še rokovnik za oddajo prispevkov. Takega pritiska sem sicer vaju še iz časov, ko sem sam izdajal ribiški časopis in se je vedno lovilo zadnje minute, pa vendar. K sreči so ribe še v vodi, skoraj vedno tudi bolj ali manj sodelujejo, le da se moram včasih bolj potruditi, včasih pa gre začuda kot po maslu. Toda včasih bi raje sedel doma in ne delal ničesar, pa moram na ribolov. Redko, a tudi to se zgodi.

Povsem resno sem razmišljal, da bi tokratni ribolov kljub vsemu izpustil,

potem pa sem vseeno tvegaj, kupil dnevno ribolovno dovolilnico in se odpravil na reko. Če bi bile razmere zares nevzdržne, bi prizorišče zapustil tako, kot sem prišel nanj. Za spodbudo sem s seboj vzel majhen dežnik, jakni pa dodal kapuco.

Po poti se je dež stopnjeval in kanja, ki sem jo videl po poti, je mirno sedela na veji in stisnjena sama vase nezainteresirano čakala, da mokra nadloga mine. Nič obetavnega ni kazalo, a poti nazaj za

dva različno debelega laka za predvrvice, nekaj obtežilnikov in drugih drobnarij je povsem dovolj za kakovosten dnevni ribolov. Kakšen kos pribora in opreme pa lahko pustimo v avtu in skočimo ponj, če se pokaže potreba.

Ker predela nisem dobro poznal, sem mu pazljivo pristopal. Pričakal me je lep, relativno globok in kakšnih deset metrov dolg zaton. Sklonjen sem se pritajil za obvodnim drevesom ter od tam skozi polaroidke pogledal

trnku znova približal drevesu. Sistem je padel kakšen meter nižje kot prvič. Komaj mi je uspelo odložiti palico, že je laks zaplesal, trenutek za tem pa je bila riba na trnku. Nekoliko večji klen od prejšnjega se je dobro otepal, blizu brega pa še dodatno znorel, in to s tehtnim razlogom. Lovil ga je sulec, dolg od 70 do 80 cm. Klenu se je približal najprej z ene strani in potem še z druge, kot bi ne vedel natančno, kje naj ga zgrabi. Na koncu ga je prignal skoraj

V nizki in bistri vodi najraje lovim s kruhom: dobro je viden, ribe ga imajo rade in je relativno poceni. Tokrat sem ga dopolnil s tirolsko salamo.

Na trnek sem stisnil primeren kos kruha, sistem pa obtežil zgolj z drobnim kamenčkom. Skorajda neslišno je padel v vodo. Pozneje sem kruh zamenjal s kosko dišeče tirolske salame. Nič ni pomagalo, tudi ko sem salamo dodatno odisaval z aromo glist, ribe niso več prijemale.

zdaj ni bilo. Nadaljeval sem, kupil dovolilnico in si privoščil še nekaj pravzaprav neobičajnega za dane razmere: odpravil sem se na povsem novo ribolovno območje, kjer še nikoli nisem lovil. No, če sem povsem natančen, sem pred lepim številom let tam lovil sulca in takrat ugotovil, da je območje najbrž dobro za lov belic. Potem sem nanj pozabil in ko sem čez nekaj let želel loviti tam, se nisem več natančno spomnil, kje je tisti predel. Lani pa sem ga povsem po naključju odkril, ko sem lovil na nasprotnem bregu.

In sreča spremlja hrabre, bi lahko ponovil stari rek. Medtem ko sem pešal na ribolovno mesto, oddaljeno nekaj sto metrov od avta, je le še narahlo pršelo. Sreča, vendar se nisem veselil prežgodaj, nebo je bilo še vedno precej oblačno in prav lahko bi poslalo nadaljnjo pošiljko obilnejše mokrote zagnanemu ribiču na glavo.

Hodil sem hitro, opreme sem imel zgolj za vzorec, a še vedno verjamem, da kakšno polovico preveč. Skoraj nikoli nisem na dnevnem ribolovu zamenjal več kot pet trnkov, zato sta recimo dva zavojčka po deset kosov več kot dovolj. Kolutek ali

v bistro savsko vodo. Nekaj lepih klenov je počasi in na videz brezskrbno (kleni so vedno na preži) plavalo sem ter tja. Vznemirjen sem se skorajda odplazil nekaj metrov nazaj do torbe s priborom in palice, ki sem jo hitro začel sestavljati. Sistem sem obtežil s kamenčkom, težkim štiri grame, na trnek #8 pa stisnil primeren kos kruha in se sklonjen počasi približal drevesu. S seboj sem vzel še nekaj kruha in fračo, s katero sem manjše krušne svaljke izstrelil skozi veje v vodo, potem pa izza debla v vodo previdno vrgel lovni sistem. Skoraj neslišno je padel nekako na sredino zatona, gledano z brega proti glavnemu rečnemu toku. Počakal sem toliko, da je padel na dno, potem pa palico odložil in pustil laks mlahavo viseti z vrha palice. To je bil moj pokazatelj prijema.

Očitno sem vse dobro opravil, saj se je že po kakšni minuti začel potresavati in sem le še zategnil. Prvi klen je otepaje z glavo začel svojo kratko pot v podmetalko, hitro pa se je lepa živalca umirila na blazini za odpenjanje. Spustil sem ga nazaj v vodo kakšnih deset metrov gorvodno, potem pa se z novo vabo na

na suho in ni dosti manjkalo, da bi nasedel še sam. V lovski vnemi me sprva sploh ni opazil, šele ko sem se sklonil in napol nasedlega spravil v podmetalko, se je umaknil nazaj v globino. Klen se je rešil tudi z mojo pomočjo, kar je pravzaprav na nek način pravično, saj ga sulec najbrž ne bi niti napadel, če se zapet na trnku ne bi tako siloviti otepal. Vsekakor bi sulec moral krepko odpreti usta, da bi vanje spravil tega bajska, sem pomislil medtem, ko sem klenu opazoval na blazini. Enako kot prejšnjega sem ga spustil nazaj v vodo nekaj metrov gorvodno. Bil sem v devetih nebesih, žal mi je bilo le, da nisem mogel narediti nobene fotografije s sulcem, ker sem imel fotoaparat v torbi nekaj metrov stran.

Za naslednji prijem sem se pripravil tudi na to. Fotoaparat sem spravil v žep jakne za vsak primer, če bi se scenarij s sulcem ponovil, za kar so bile sicer dokaj skromne možnosti. Tudi zaradi takih pripetljajev je dobro imeti naglavno kamero in jo vključiti ali pa imeti vključeno ves čas. Zdaj sem bil pripravljen, vendar pa prijemov ni in ni bilo, ne glede na to, v kateri del zatona sem ponudil

vabo. Čez čas sem se naveličal ter se prestavil kakšnih trideset metrov dolvodno, kjer sem dobesedno na kolenih ponudil kos kruha morebitnim ribam v globokem tolmunu. Potem sem se ritensko pomaknil kakšen meter nazaj in odložil palico. Kmalu se je laks značilno zatresel, po zategu pa sem iz vode izvlekel le sistem brez trnka. Hitro sem odmeril novo predvrvico in navezal trnek. Za trenutek sem pomislil, da bi morda nanj postavil kocko tirolske salame,

Spakiral sem in se za konec odpeljal nekaj kilometrov nižje, kjer pa sem naletel na tako malo vode, da nisem niti poskusil ponujati vabe v tolmun, v katerem evidentno ni bilo nobene ribe.

Na koncu sem bil še kako zadovoljen. Zjutraj sem se spraševal, ali naj na ribolov sploh grem, tedaj pa sem bil vesel, da sem se odločil tako, kot sem se. Lahko bi se sicer končalo tudi drugače in bi premočen in premražen brez ulova poklapan

zapustil prizorišče. Toda tako je vedno in ne le pri ribolovu. Tvegaj sem in bil nagrajen s tremi lepimi kleni, sulčjim vložkom in skoraj idealnim ribiškimi vremenom; kaj bi si lahko želel še več. Zdaj bo nekaj dni mir, če je kaj takega ribiški duši sploh dano. V teh dneh se je namreč led na Koseškem ribniku stopil in v mislih že vidim plovček v vodi nekje ob grmu.

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net

Na rečni ribolov ne jemljem veliko opreme. Še vedno pa se mi včasih zdi, da preveč. Bolj kot ne je verjetno, da se bomo čez dan nekajkrat prestavili, kar še najlažje storimo s čim manj opreme oz. prtljage. Zato velikokrat ostane doma ali pa v avtu tudi stol.

Tolmun, v katerem so takšne in drugačne ovire, tudi plavje; prav gotovo skriva klena ali dva. Vredno je poskusiti.

a sem ostal pri kruhu. Malo sem sicer dvomil, da bo kaj iz tega, še posebno, če je trnek (in vse je kazalo prav na to) ostal ribi v ustih in je ta spodaj naredila preplah. Odgovor sem dobil že v minuti ali dveh ko sem se z zakrivljeno palico v roki spraševal, katera riba je na drugi strani. Klen podobne velikosti kot predhodna dva je nekajkrat poskusil pobegniti nazaj v globino, potem pa se je z odprtimi usti pustil zajeti v podmetalko.

Res lepo. Dež je medtem popolnoma ponehal, celo sonce se je pokazalo za trenutek. Prav dobro bi shajal tudi brez njega, a vremena si pač ne morem naročiti čisto po svojih željah. Glede na jutranje obete pa si boljšega res nisem mogel zamisliti.

Ostal sem še kakšne pol ure. Ker prijemov v tistem času ni bilo več, sem se pomaknil nazaj na izhodišče, kjer sem znova poskusil tudi s tirolsko salamo. Brez uspeha, tolmun je bil kot izumrl, od klenov pa niti sledu, pa naj sem še tako napenjal oči in s pomočjo polarizacijskih očal poskušal odkriti kakšen rep. Morda bi se še kateri klen opogumil proti večeru, a se mi ni ljubilo čakati.

		7	1	2		8		
2							6	5
	1			6	3			
	5			7	2		4	
		4				5		
	2		5	8			9	
		5	6	4			2	
8	4							3
		6		3	8			

Matej Kalamar v soboški Kamenšnici ujel 13-kilogramskega krapa

Soboško jezero je resda rezultat človekovega posega v prostor, a za svoje so ga hitro vzele številne živalske vrste. Tako imenovana Kamenšnica, ki se razprostira na 32 hektarjih površine, pod svojo vodno gladino skriva številna presenečenja.

Kot je povedal ponosni ribič, je krap na fotografiji tehtal kar 13 kilogramov, vendar to še ni največji ulov, ki se je kdaj znašel na njegovem trnku. Največjega doslej je prav tako ujel v Kamenšnici, tehtal pa je neverjetnih 28,8 kilograma. »Po zakonu je krap nad pet kilogramov teže zaščiten in se mora nepoškodovan vrniti nazaj v vodo. Z ribami delamo previdno, se poslikamo in jih čim prej spustimo nazaj v vodo. To je športni ribolov, ki je zadnje čase zelo priljubljen,« je povedal Kalamar. Kalamar se z ribolovom sicer ukvarja že deset let in je član Ribiške družine Murska Sobota, znotraj katere deluje tudi kraparska sekcija. Že vrsto let največ časa nameni prav ribolovu na Kamenšnici, zato si precej prizadeva za varovanje njene okolice. Kot je dejal, si s prijatelji prizadevajo za čiščenje Kamenšnice in gramoznice Krog, kjer so boljše razmere za

dobro ribičijo. Se pa človek šele ob takih fotografijah zave, kako slabo pravzaprav pozna svojo okolico. Bi recimo vedeli, katere vrste rib najdemo v Soboškem jezeru? V Kamenšnici plavajo ameriški somič, amur, babuška, klen, koreselj, krap, linj, ostriž, rdečeočka, rdečeperka, smuč, som, ščuka in zelenika. Soboški ribolovni revir pa je primeren za beličarjenje, lov iz čolna, muharjenje, talni ribolov in vijačenje. Na splošno za najbolj humano obliko športnega ribolova velja muharjenje. Pri tem lovu, ki poteka z umetnimi vabami, je možnost za poškodbo ujete ribe najmanjša, saj žival umetno muho zgrabi samo s prednjim delom ust. Najbolj množično je beličarjenje, pri katerem

Matej Kalamar v soboški Kamenšnici na trnek ujel 13-kilogramskega krapa.

bodisi s plovcem bodisi brez njega lovijo različne vrste krapovcev, ostrižev in druge vrste rib.

Besedilo in fotografija: Jože Žerdin

BOBRI SE SELIJO VEDNO VIŠJE

Bobri na Plitvici naredili jez iz koruzne slame

Znano je, da so bobri v Evropi in tudi v Sloveniji skoraj izumrli. V zadnjih nekaj letih se populacija bobrov povečuje in je zavarovana vrsta živali v naravi. Zasledimo jih lahko ob Muri in njenih rokavih, pa tudi v vodovju, ki se izliva v reko Muro. Med vodovjem je največja reka Ščavnica, kjer so se naselili najprej.

Sedaj je njihovo domovanje mogoče najti na skoraj vsem toku Ščavnice. Ker nas bralci glasila Ribič poznajo kot dopisnike, nas obveščajo, kje se bobri naselijo na novo. Tako smo jih odkrili v reki Ščavnici, v Slaptincih, Žihlavi, ob regulaciji Ščavnice, ohranjeni strugi reke Ščavnice, Spodnjih Ivanjih in Lastomercih s pomočjo ribičev in tudi lovcev. Domovanje so si ustvarili še na Negovskem jezeru, ki je največje, saj jim ga visoke vode ne uničujejo, pa na Blaguškem potoku pri Sv. Juriju ob Ščavnici in na potoku Plitvica, ki kot reguliran potok teče skozi apaška polja. Ko smo iskali lokacijo tega bobrišča, smo srečali sprehajalca, ki živi v Plitvici in se vsak dan sprehaja po nasipu potoka Plitvica. O tamkajšnji naselitvi bobrov nam je med drugim povedal: »Bobri na potoku Plitvica so se naselili pred kakimi štirimi leti. Ker se pogosto sprehajam po nasipu, sem v večernem mraku videl, kako nabirajo veje za jez.

To je bilo takrat, ko je v strugi oziroma na brežini še rastlo vrbovje, sedaj pa je struga čista, rastlinje je izmučeno. Ob strojnem mulčenju so vzdrževalci struge bobrišče iz vejevja uničili. Kmalu zatem so ga na istem mestu obnovili. 500 nižje od prej omenjenega bobrišča so zgradili novo bobrišče in ustvarili nov jez, da je zadržal vodo v potoku.« Čeprav smo jih obiskali kar nekaj, česa takega še nismo videli. Ko v okolici ni bilo nobenega gr-

Jez bobrovega domovanja iz koruzne slame na potoku Plitvica

Bobrovo domovanje na obali Negovskega jezera pri Negovi

movja in dreves, si je bober jez zgradil iz koruznih stebel, slame, ki jo je pobral na bližnji njivi, kjer so kmetje imeli pridelke. Kot smo lahko ugotovili, je jez, čeprav v njem ni vejevja, trden, zadržuje vodo, ki jo bobri potrebujejo. Domovanje so si ustvarili pod nasipom, ki je bil umetno zgrajen ob regulaciji omenjenega potoka ali rečice.

Besedilo in fotografije: Ludvik Kramberger

1. SEJEM

SVET RIBOLOVA

Vse za športni ribolov

CELJSKI SEJEM, 13.-15. MAREC 2020

RAZSTAVNI PROGRAM SEJMA

OPREMA IN PRIBOR ZA SLADKOVODNI IN MORSKI RIBOLOV

OBLAČILA IN OBUTEV ZA RIBOLOV

RIBOLOVNI TURIZEM

EKOLOGIJA PRI RIBOLOVU

STROKOVNA LITERATURA

KAMPING OPREMA

DARILNI PROGRAM

PRODAJA RABLJENE RIBIŠKE OPREME

NOVO!

KAKO DO BREZPLAČNE VSTOPNICE?

ČE ŽELITE NOVI SEJEM OBISKATI
BREZPLAČNO, PIŠITE NA
INFO@CE-SEJEM.SI

(Z vstopnico lahko obiščete tudi
druge sejme, ki potekajo v istem
terminu: Flora, Poroka, Altermed,
Festival kave Slovenija, ApiSlovenija
in Kulinart.)

Celjski sejem
WWW.CE-SEJEM.SI

Igrica je oživila

V Ribiču, 4/2012, je predsednik Komisije za delo z mladimi ribiči pri RZS Anton Kosi predstavil poučno igrico za otroke z naslovom Spoznajmo sladkovodne ribe. Igrico je izdala omenjena komisija, pri pripravi pa je poleg mene tvorno sodeloval tudi Tonček Kosi.

V omenjenem članku je Kosi poudaril, da ima igrica poučne in vzgojne elemente s področja slovenskega sladkovodnega ribištva. Otrok ob igri spozna sladkovodne ribe tekočih in stoječih voda. Poleg barvnih fotografij rib tekmovalci dobijo še temeljne podatke o posameznih ribah.

Tudi sam sem v Ribiču opisal opažanja ob igri z vnukoma, ki sta uživala ob spoznavanju rib in premagovanju dedka.

Ker se z igrico dolga leta ni dogajalo nič, sem predlagal hčerki, učiteljici 4. razreda Osnovne šole v Beltincih, naj jo predstavi svojim učencem. Poleg igrice je otrokom pokazala še brošurico Mlademu ribiču in plakate slovenskih rib. Otroci so bili navdušeni.

Hčerka je izkušnje z igrico predstavila tudi na mednarodni konferenci z naslovom Dodane vrednosti in vsebine v sodobni šoli 29. oktobra 2019 v Beltincih.

Menim, da bi bilo igrico smiselno ponuditi kakšnemu izdelovalcu igrac, ki bi jo v oblikovno sodobnejši obliki

poslal v trgovine. Le tako bi prišla do potencialnih mladih ribičev.

Prav tako menim, da bi lahko igrico izdala tudi Evropska ribiška zveza. Igrico imam prevedeno v odlično francoščino, saj jo je prevedel pravi Francoz, ki živi v Sloveniji.

Andrej Janc

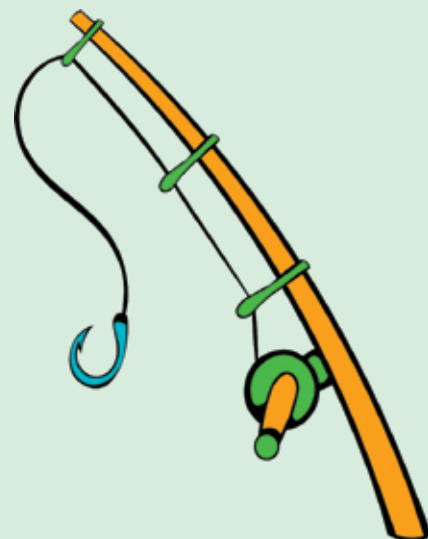
Jaka naredi vabo za krapa

Velikokrat sem že bral, da lahko tudi vabe za krape naredimo doma. Pomislil sem: če lahko zvežem muho, zakaj ne bi mogel narediti tudi vabe za krapa. No, teorija je eno, praksa pa drugo in moji možgančki so tudi tokrat vrteli s polno paro.

Med branjem knjig in brskanjem po spletu sem našel različne domače vabe, ki bi jih lahko naredil. A nobena me ni najbolj prepričala. Priznati morate, da kot 12-letnik še nisem tako vešč vrtenja kuhalnice, kot to počne moja mami. Z Maticem sva napisala skoraj cel roman na to temo, a prave ideje se nama niso porodile. Odločil sem se, da za dan ali dva vabe odmislim in se posvetim sončnim popoldnevom, ki jih je te dni veliko. Žužki se že počasi prebujajo in skačejo po travnikih, ki bodo tudi kmalu ozeleneli. Midva z Maticem pa sva zelo navdušena, saj jih bova zopet lahko proučevala. Šola nama ne dela preglavic, zato nama starši dovolijo popoldansko druženje. S kolesi prevozi vse poti v bližini najinih domov, ogledava si potočke, reke in jezero v bližini ter kujeva načrte za naslednji ribolov. Domov se vedno vrnem sestradan.

Saj veste, kakšni so naši želodčki? Ves čas se oglašajo. Mami je ravno pripravljala sestavine za kruh, ki ga bo

spekla. Zaradi alergije ji je zdravnica predpisala dieto in ker takega kruha ne dobi v trgovini, ga bo pekla sama. Medtem ko sem mljaskal že drugi kos kruha s čokoladnim namazom, sem jo opazoval pri peki. Zmes, ki jo je pripravila, ni bila enaka kot po navadi. Bila je kot potičke, ki jih delam iz mivke: temna in lepljiva. Potem je vse stresla v višji pekač in dala v

pečico. Priznati moram, da je lepo dišalo, medtem ko se je pekel, in malo sem se veselil, da ga bom poskusil. Priznati moram, da zdravi napitki, ki jih pripravi teta, niso nič kaj preveč okusni in tudi dišijo ne. Ne vem, kako lahko odrasli tisto pijejo in jejo. Mamin kruhek je pa res nekaj obetal. Z očkom sva si na televiziji ogledala oddajo, kjer ribiči lovijo v tropskih rekah in skrivnostnih malih tolmunih, kjer domujejo ribe, ki jih verjetno nikoli ne bom videl drugje kot na televiziji. Povedal sem mu, da bi z Maticem rada sama pripravila vabo za krapa in da se ne znajdeva najbolje.

Med posvetovanjem naju je zmotila mami, ki nama je prinesla sveže pečen kruhek s čokoladnim namazom. Zdravo in sladko tokrat gresta z roko v roki. Očka je prešinilo v trenutku, ko je prijel kruh. »Jaka, našel sem vajino vabo za krapa,« je navdušeno dejal, meni pa ni bilo še nič jasno. Pokazal je na kruhek. Razložil je, da je čvrste sestave, kar bi se lepo dalo na trnek, in lepo diši. To bi lahko nadgradil še s kakšno začimbo za privlačnejši vonj. Mami se je nasmejala in dejala: »Očitno bom sedaj pekla kruh zame in za krape.« Njeni pripombi smo se nasmejali. Strinjal sem se. Z očkom bova počakala dan ali dva, da kruh ne bo svež in šla potem na jezero preizkusit vabo. Dodala mu bova še malo cimeta, ki lepo diši in ga imajo krapi radi. Vzela sva dva kosa kruha, opremo in hitro odšla, da bi ujela še kakšen sončni žarek ob vodi. Iz kruha,

ki sva mu primešala vodo in cimet, sva oblikovala kroglice, ki sva jih namestila na trnek in vrgla v predel jezera, kjer so se zadrževali krapi. Bil sem nestrpen. Želel sem, da bi uspelo, saj bi potem zopet lahko napisal zgodbo za šolski časopis. Čutila sva, kako se trnek premika. Ribicam je bila vaba všeč ali pa so bile samo radovedne. Med čakanjem na prijem sva z očkom pospravila najin kovček z opremo, saj sva imela vabe, trnke, orodje in druge pripomočke razmetane in nisva nič več našla. Potem pa se je zgodilo. Laks je kar naenkrat začel izganjati v vodi. Zavpil sem: »Imava ga!« Očka je hitro prijel palico in ocenil, da je riba kar velika, ker je bil upor zelo močan. Sedaj sva jo morala varno pripeljati do obale. Zmočil sem podmetlako, da jo bom lahko zajel, in blazino, da jo bova lahko varno odložila. Ribica se je borila kot lev in se ni hotela vdati kar tako. Na koncu je le videla, da bo morala popustiti, če bo želela, da ji odpneva trnek. Ko je očka ribo le približal obali, sva opazila, da je krap. Kako sem bil vesel! Moje, včasih skoraj nemogoče, izmišljotine le niso kar tako. Krapa sem previdno zajel s podmetalko in ga postavil na blazino, očka pa mu je izvlekel trnek s preostankom vabe. Kot vedno sva ga še fotografirala; tokrat sva obenj postavila vabo, da se bova lahko spominjala prvega krapa, ki sva ga ujela z novo vabo. Zmočil sem si roke in ga prestavil nazaj v vodo, da je lahko odplaval svojim vrstnikom pripovedovat o okusni vabi, ki mu jo je ponudil mladi ribič Jaka. No, tako sem si v mislim predstavljal, da se bo zgodilo. Ker se še vedno dokaj kmalu stemni, sva se po uspešnem ulovu odpravila domov. Pogovarjala sva se, kakšne vabe bi še lahko naredili doma in postal sem samozavestnejši. Vse, kar sem našel v knjigah in na spletu, bom zagotovo dobro uporabil. Seveda mi bo pri tem pomagala mami, očka pa bo glavni preizkuševalec. Vas zanima, kakšen je bil kruhek, ki sem ga ponudil krapu? Mami je kruh zamesila iz ržene moke in moke bučnih semen, dodala malo olivnega in bučnega olja, soli in radenske. Iz tega je nastala potička, kot sem jo videl, preden je dala kruh v pečico. Kruh je krhek in čvrst in z malo vode se lepo oblikuje v kroglice. Začimbe mu dodajo samo piko na i.

Nuška Božičnik,
fotografije: spletni viri

Klinkhåmer – eden in edini

Ob omembi besedne zveze Klinkhåmer Special se verjetno vsakemu prikaže znana muha, s katero smo že lovili. Nekateri bolj, drugi manj, vsekakor jih je malo, ki je doslej še ne bi poznali. Z njo lahko uspešno posnemamo različna rojenja vodnih žuželk, od zelo drobnih tržačev, preko izvirnih posnetkov pup šašev, do največjih majskih enodnevnih ali celo vrbnic. Posebno uporabna je, ko imamo opravka z izbirčnimi ribami, ki se opazno hranijo na vodni površini in pazljivo izbirajo med osebki raznih žuželk, ki še niso dokončali levitve in jih je lažje uloviti. Malokdo se zaveda, da je omenjeni posnetek, kot ga poznamo dandanes, doživel kar nekaj sprememb in dopolnitev v zadnjih desetletjih in da so se podobne ideje o muhi, ki le delno plava na površini, v začetku osemdesetih let simultano domislili tudi nekateri drugi vezalci. Nekateri celo nekaj let prej. V pripravi na tokratni članek me je avtor Hans van Klinken tudi opozoril, da je bilo doslej pri zgodbah o Klinkhåmerju kar precej napak, zato jih ne želim ponoviti, pač pa zgolj omeniti dejstva, ki so nas pripeljala do zdajšnjega posnetka, ki je za marsikaterega muharja med najbolj priljubljenimi, če ne kar najljubši.

Opazil sem, da velika večina muharjev pri nas, ki uporabljajo to muho, ne ve, da je bilo v izvirniku pravzaprav posnemanje stadija zadnje levitve pup mladolenic. Takšna je bila vsaj ideja. S časom in izkušnjami o njeni uporabi se je razširila tudi njena uporabnost, saj jo, kot sem omenil že v uvodu, dandanes uporabljajo že praktično povsod. Takoj ko opazimo hranjenje na vodni površini ali blizu nje, je precej verjetno, da bomo s posnetkom Klinkhåmerja vsaj delno uspešni, le malo se moramo potruditi, da približno izberemo njegovo pravo velikost.

Naj omenim nekaj zgodovine in dejstev, na katere me je opozoril avtor, ki naj bi jo 27. junija 1984 na norveški reki Glomma prvič poizkusil ob muharjenju na lipane. Takrat se je imenovala še L. T. Caddis (Large Tan Caddis). Pozneje jo je, po prvi objavi v nizozemski ribiški reviji, znani nizozemski vezalec Hans de Groot poimenoval v Klinkhåmer; deloma v čast avtorju in s posebnim poudarkom nad črko å, ki imenu muhe daje tudi skandinavski prizvok. Približno leto pred tem je podobno muho že vezal in uporabljal znani švedski vezalec Tomas Olsen. Malo pozneje se je na ozemlju ZDA podobne ideje domislil tudi Roy Richardson. V tistem času informacije niso krožile tako hitro kot zdaj in po navadi vezalci niso vedeli eden za drugega. Prvi zapis za podobno muho, ki jo je imenoval Paratilt, je verjetno uradno objavljen članek, ki ga je objavil Amerikan Mike Monroe konec sedemdesetih let. Vsi omenjeni vezalci si tako vsaj delno lahko delijo zasluge za način vezave in posnetek, ki mu dandanes pravijo Klinkhåmer special.

Na veliko začudenje precejšnjega števila muharjev avtor rad poudarja, da so zanj najuspešnejši večji posnetki. Nekaterim našim kolegom v Sloveniji bi se verjetno zdeli celo gromozan-

ski. Ob bežnem pogledu na njegovo škatlico z njimi sem hitro razumel, o čem govori. Barvno precej enotni osnovni posnetki s svetlim telesom in značilno vezanim velikim »čopkom« so verjetno pravi magnet za sestradane ribe v skandinavskih prostranstvih. Za naše razmere bi, čeprav sem bil vedno tudi sam ljubitelj velikih suhih muh, izbral za spoznanje manjše, ki pa so za povprečnega slovenskega muharja verjetno še vedno preveliki. Ravno zato, ker ima vsak posameznik prosto izbiro glede velikosti muhe in njene barve, se pokaže njena široka uporabnost. Drobni črni posnetki so na primer dobra izbira pri rojenju mravljič, tržačev pa tudi malih črnih šašev, ki jih pri nas lahko opazimo ob poznih poletnih večerih, če dobro opazujemo. Slednji so včasih tako drobni, da marsikateremu očesu uidejo in jih niti ne opazi, obenem pa spremenijo lep julijski večer v pravo moro sredi številnih rib, ki se z njimi agresivno hranijo. V takih trenutkih je Klinkhåmer vedno dobra izbira, že zaradi lepo vidnega čopka. Vsekakor je vredno vsaj poizkusiti. Naslednja med najmanjšimi različicami te muhe, ki je prav tako zelo uporabna še posebno na kraških rekah, je citronsko rumena. Z njo lahko posnemamo rojenje naših najmanjših enodnevnih. Tudi pri tem je pomembna podrobnost, da lahko še vedno, kljub slabši svetlobi, opazujemo bel čopek, dokler ga v naše veliko veselje nekaj ne pogoltne. Malo je namreč tako drobnih posnetkov, ki so dobro vidni tudi v mraku. V toplejših mesecih marsikje ob večerih ali v oblačnih dneh, še posebno tam, kjer je voda malo toplejša, lahko naletimo na rojenje znanih malih rdečkastih enodnevnih. To so tiste, zaradi katerih so napredaj v muharskih trgovinah prejice v barvi rje z angleškim imenom Rusty. Klinkhåmer je dobra izbira, saj dobro oponaša tako stadij

predzadnje levitve na površini kot tudi »upehanke« na koncu njihove življenjske poti. Malo manj je primeren za čisti posnetek suhe muhe, ki sedi višje in s telesom ni v vodi, vendar včasih rib niti to ne moti. Če nadaljujemo po velikostih uporabnih Klinkhåmerjev ga pri nas verjetno najpogosteje uporabljamo za muharjenje v času rojenja modrokrilih zelenk (BWO), še posebno kadar opazimo, da šele izletavajo. Po navadi so na številkah trnkov od šestnajst do dvanajst. Barve lahko izberemo poljubno, iz lastnih izkušenj, ali pa kar generično naredimo nekaj izvirnih posnetkov s svetlo rjavim telesom, odvisno, kaj nam je najpomembnejše, da bomo posnetku tudi zaupali. Naprej po velikosti so na vrsti večje enodnevne in za kar je bila ta muha namenjena v prvi vrsti – šaši. Dva odtenka lahko pokrijeta večino velikih enodnevnih, in sicer rumena in rjava. S prvo lahko lovimo med rojenjem velike majske muhe, rjava pa pokrije praktično vse druge. Pri velikih trnkah je dobro, da za enodnevne ne naredimo predebelega zadka, da bo muha bolj plovna in lepše posnemala potopljeni zadek v trenutku levitve. Obratno ob rojenju šašev za njihovo boljše posnemanje raje uporabimo tiste, ki imajo malo debelejši zadek. Po navadi imamo že v škatlici nekaj med seboj različnih primerkov muhe, lahko pa predhodno zavestno navežemo nekaj malo debelejših. Za take se zelo dobro izkaže izvirna barva Klinkhåmerja (svetlo rjava/krem), predlagam pa tudi, da imamo vedno s seboj nekaj takšnih, ki imajo zadek v blede zeleni barvi. V obeh primerih je priporočljivo, da za mike uporabimo navoj petelinjega peresa več, da lahko obdržijo debel razmočeni zadek na površini in da muha prehitro ne potone. Na koncu po velikosti za največje posnetke in čisto domišljjske muhe predlagam prav

tako izvirno različico. Ni se treba bati, da bodo preveliki, saj bodo gotovo še vedno manjši od tistih, ki mi jih je pokazal Hans. Velike lahko uporabljamo tudi za t.i. iskalne posnetke, kadar ribe ne pobirajo, mi pa vemo, da so tam ali jih celo opazujemo.

Na koncu še nekaj o trnkah in izbiri vezalnih materialov. Sam postopek vezave muhe je že ničkolikokrat objavljen na medmrežju in ga lahko vsak pogle-

Za zadek lahko uporabimo praktično karkoli, samo ne preveč plavajočih prejic. Izbira je resnično naša in zelo široka. Že prej sem predlagal, da imejmo barvno vedno nekaj podobnih izvirniku, preostalo pa po naših izkušnjah in potrebi. Za oprsje iz fiber pavovih peres lahko uporabimo dve metodi. Prva je navadna z navijanjem treh do štirih fiber okoli znamenitega čopka po hrbtišču trnka, druga pa je drugačna

tudi različice s črnimi krilci. Za mike petelinjega peresa uporabimo pravo velikost in svetlejše odtenke peres. Moj najljubši odtenek je sivi *badger*; to je tisti, ki ima ob sredini peresa temno liso, po robovih pa je svetlejši. Uporaba navitja tega peresa nemudoma doda navidezno debelejšo oprsje.

Ne pozabimo, da muhi najprej naredimo čopek, zadek in oprsje, na koncu pa jo obrnemo za devetdeset sopinj in okoli

da. Za trnek lahko uporabimo vse, ki imajo že v imenu omenjen Klinkhømer ali klink. Partridge in Daiichi sta najbolj znana proizvajalca. Ne bodimo presenečeni, ker s bodo številke omenjenih trnkov rahlo posebne; vse to je povezano z velikostjo izvirnih posnetkov. Lahko uporabimo tudi kakšne druge trnke z oznako *emerger*, najverjetneje pa bomo morali ukrepati kar sami in rahlo popraviti tiste, ki jih že imamo. Pazimo le, da izberemo dovolj dolg trnek, ki ga nato v primežu ali s kleščami rahlo ukrivimo in dobimo najprej raven del, spodaj pa rahlo ukrivljen.

v tem, da fibre najprej navijemo okoli vezalne niti. Po drugi metodi je muha precej obstojnejša, po prvi pa lepša. Meni je osebno ljubša prva metoda. Za čopek, ki ga namerno ne imenujem krilca, kar sem že omenil v zgodovini muhe, je najbolje uporabiti Aero Dry Wing (Tiemco), ki med polipropileni resnično odstopa po plovnosti. Seveda lahko uporabimo, kar pač imamo v belih odtenkih, lahko pa tudi modrih ali celo intenzivnejših barv, kot je rdeča ali oranžna. Za tiste, ki radi lovijo v hitrih delih voda in brzicah, kjer je veliko belih pen, predlagam, da imajo

čopka navijemo še pero. Zaključni vozle tako naredimo okoli čopka. Naj omenim še, da avtor trenutno pripravlja knjigo, ki bo izšla predvidoma konec leta. V njej bomo lahko našli obširno razlago in zgodovino razvoja Klinkhømerja, verjetno pa tudi drugih Hansovih posnetkov. Pred resničnim začetkom sezone je še nekaj časa, predlagam, da ga dobro izkoristimo in si, če si še nismo, zagotovimo vsaj nekaj omenjenih posnetkov za letošnjo uporabo.

Besedilo In fotografije:
Tomaž Modic

Foto: Hany Bany

● V SPOMIN

Stanko Korošec

(1947–2019)

Po zaključku življenjske poti ostane spomin na človeka, prijatelja in ribiča. Stanko je izgubil svojo zadnjo življenjsko bitko na svojem lepo urejenem vrtu, polnem rož. Izdalo ga je srce.

V RD Slovenska Bistrica se je vpisal leta 1983. Ribiški izpit je naredil drugo leto delovanja v RD. Takoj smo vedeli, da smo medse sprejeli pravega zaščitnika narave in rib. Stanko je bil prijatelj, vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Udeleževal se je vseh delovnih in čistilnih akcij, odlovov in tekmovanj. Po prometni nesreči mu je nagajalo zdravje, a puške ni vrgel v koruzo. Za svoje delo v ribiški družini je prejel znak za ribiške zasluge III. stopnje.

Odšel je avgusta; potihoma, brez slovesa in nenadoma. Za njim so ostali neizpolnjeni načrti, kam bi še šel na ribolov, komu bi še pomagal pri urejanju gredic z rožami.

Stanka bomo ohranili v lepem in spoštljivem spominu.

RD Slovenska Bistrica

Jernej Janžič

(1931–2019)

V začetku novembra nas je presenetila in še bolj prizadela novica, da je naše vrste za vedno zapustil dolgoletni član Jernej Janžič.

Jernej je odraščal na zelenem Pohorju, bogatem s čistimi in bistrimi potoki, polnimi rib. Naravo, še posebno bistre potoke, je vzljubil že v svoji mladosti. Delo v tovarni Impol in na kmetiji mu ni dopuščalo dosti časa za njegov priljubljeni hobi. Kmalu pa je spoznal, da mu bivanje v naravi in ribolov pomenita veliko sprostitev.

V RD Slovenska Bistrica se je vpisal že davnega leta 1981. Ribiški izpit je opravil leta 1982. Ribiči smo vedeli, da smo medse sprejeli marljivega človeka in

prijatelja, vselej pripravljenega priskočiti na pomoč. Bil je nepogrešljiv člen na vseh delovnih akcijah, pri vlaganju in izlovih rib, kjer je bilo očitno, da delo opravlja z velikim veseljem in zavzetostjo.

Za svoje delo v ribiški družini je prejel znak za ribiške zasluge ter red za ribiške zasluge III., II. in I. stopnje. Pred tremi leti mu je ribiška družina podelila priznanje *zaslužni član ribiške družine*.

Naš Jernej, kot smo mu rekli, je bil vedno nasmejan, pozitiven človek, ki ga bomo pogrešali na vsakem koraku.

Na zadnjem odlovu ribnika Videž je potožil, da mu zdravje malo nagaja. Potolažili smo ga, da stare korenine ne pozebejo kar tako, da se bomo srečevali še dolgo let pri našem delu in ribolovu.

Odšel je potihoma, brez slovesa, nenadoma, in to v času, ko so se njegove potočnice pripravljale naravi podariti svoj novi zarod, krap pa na svoj zimski počitek.

Jerneja bomo ohranili v lepem in spoštljivem spominu. Ko bomo videli meglico nad Tinjem, nas bo spomnila nanj. Naj počiva v miru v objemu njegovega zelenega Pohorja.

RD Slovenska Bistrica

IZ KUHARSKE BELEŽNICE GOJKA ŠKORIČA

File tolstolobika na zelenjavni posteljici in kulebjaka

Tokratno kuhalnico bomo vrteli s pridihom ruske kuhinje.

File tolstolobika na zelenjavni posteljici

Za pripravo jedi za 4 osebe potrebujemo:

- 1,5 kg fileja tolstolobika ali katere druge bele ribe,
- 2 srednje veliki čebuli,
- 8 strokov česna,
- 4 srednje velike korenčke,
- 2 bučki,
- 2 neškropljeni limoni,
- 40 dag šampinjonov,
- ½ l smetane za kuhanje,
- 20 dag masla,
- 2 dl oljčnega olja,
- 2 dl belega suhega vina (malvazije),
- šopek drobnjaka,
- peteršilj za okras,
- 25 dag riža – za prilogo,
- sol,
- poper.

Korenček in bučki olupimo in narežemo na rezance. Nekaj minut jih kuhamo v vreli slani vodi. Ko je zelenjava kuhana *al dente*, jo takoj odcedimo in prelijemo z mrzlo vodo, da ohrani lepo barvo. Marinirane fileje tolstolobika položimo na namaščeno folijo, dodamo rezine limone, malo nasekljanega drobnjaka, maslo in stroke česna. Ribo in zelenjavo zavijemo s folijo in jo pečemo na žaru 10 do 12 minut. Narezane šampinjone pražimo na maslu, da se zmehčajo, dodamo kuhano zelenjavo in vse skupaj še malo podušimo. Vmes na oljčnem olju zdušimo drobno nasekljano čebulo, da postekleni. Zalijemo jo z vinom in sladko smetano za kuhanje in pustimo, da omaka prevre. Posolimo in popopravimo. Ko je file pečen, odvijemo folijo. Tekočino od fileja dodamo smetanovi omaki s šampinjoni in skupaj še malo povremo.

Na krožnik damo zelenjavo in nanjo položimo ribji file ter vse prelijemo s smetanovo omako s šampinjoni, posujemo z nasekljanim drobnjakom in dekoriramo s peteršiljem. Zraven postrežemo dušen riž.

Ob jedi priporočamo malvazijo.

Kulebjaka

Za pripravo jedi za 4 osebe potrebujemo:

- 40 dag kuhane sladkovodne ribe,
- 2 srednje veliki čebuli,
- 50 dag šampinjonov,
- 2 stroka česna,
- 20 dag riža,
- peteršilj – po okusu,
- 4 jajca,
- 25 dag masla,
- 2 zavitka listnatega testa (približno 1 kg),
- en dl oljčnega olja,
- 5 dag postrvje kaviarja,
- en dag kurkume,
- sol, poper.

Jed prihaja iz okolice Kaspijskega jezera v Rusiji.

Čebulo narežemo na drobne kocke in jo dušimo na olju in maslu, nato dodamo na lističe narezane šampinjone in nasekljan česen. Nadaljujemo z dušenjem, da se zelenjava zmehča, približno 10 minut. V slani vodi, v katero damo pol dag kurkume, kuhamo riž. Ko je kuhan, ga odcedimo in damo v posebno posodo. V drugo damo kuhati jajca. V tretjo posodo nalijemo vodo, dodamo preostanek kurkume ter malo soli. Ko voda zavre, damo vanjo kuhati ribje fileje (riba je kuhana približno po 10 minutah). K rižu dodamo dušene šampinjone s čebulo, koščke kuhane ribe, kaviar, nasekljan peteršilj, sol, poper, narezana kuhana jajca in vse premešamo.

Polovico listnatega testa položimo v pekač na papir za peko, nanj položimo maso iz ribe in zelenjave, robove testa premažemo z razžvrkljanim jajcem in pokrijemo z drugim delom testa, da dobimo štruco. Robove testa učvrstimo z vilicami. Na vrhu testa naredimo z nožem tri luknjice, da vanje lahko vlijemo stopljeno maslo. Celotno štruco premažemo z razžvrkljanim jajcem. Pečemo jo približno 40 minut na 180 stopinjah Celzija.

Ob jedi priporočamo belo suho vino, po želji pa lahko postrežete tudi cviček ali lažje rdeče suho vino.

Besedilo in fotografije: Borut Jerše

Zadlaščica (foto: anja)